

AI ĐÃ ĐẶT TÊN CHO DÒNG SÔNG?

HOÀNG PHỦ NGỌC TƯỜNG

KHỞI ĐỘNG

HUẾ TRONG TÔI

Quan sát các hình ảnh dưới đây và cho biết tên hình ảnh được nói đến.

Kinh thành Huế

HUẾ TRONG TÔI

Quan sát các hình ảnh dưới đây và cho biết tên
hình ảnh được nói đến

Làng hương

HUẾ TRONG TÔI

Quan sát các hình ảnh dưới đây và cho biết tên
hình ảnh được nói đến

Cầu Trường Tiền và
sông Hương

HUẾ TRONG TÔI

Quan sát các hình ảnh dưới đây và cho biết tên
hình ảnh được nói đến

Chùa Thiên Mụ

HUẾ TRONG TÔI

Quan sát các hình ảnh dưới đây và cho biết tên
hình ảnh được nói đến

Đồi Vọng Cảnh

HUẾ TRONG TÔI

Quan sát các hình ảnh dưới đây và cho biết tên hình ảnh được nói đến

Các loại bánh Huế

MỤC TIÊU BÀI HỌC

Học sinh nhận biết và phân tích sự kết hợp giữa yếu tố tự sự và trữ tình trong văn bản

Học sinh phân tích và đánh giá được cảm hứng chủ đạo của người viết thể hiện qua văn bản; phát hiện được các giá trị văn hóa, nhân sinh từ văn bản

Học sinh nhận biết và phân tích được một số đặc điểm cơ bản của ngôn ngữ văn học; phân tích được tính đa nghĩa của ngôn từ trong tác phẩm văn học

❖ **Học sinh phân tích** được ý nghĩa tác động của văn bản đối với người đọc

HÌNH THÀNH KIẾN THỨC MỚI

Cấu trúc bài học

A.

TRI THỨC NGŨ VĂN

B.

B. ĐỌC VĂN BẢN 1

I. Tìm hiểu chung

II. Đọc – hiểu văn bản

III. Tổng kết

IV. Luyện tập

V. Vận dụng

**BT dự án: Em hãy giới thiệu
những tri thức Kí, tùy bút và tản
văn.**

1. Kí:

a. Khái niệm:

Là tên gọi một nhóm các thể, tiểu loại tác phẩm văn xuôi phi hư cấu có khả năng dung hợp các phương thức tự sự, miêu tả, biểu cảm, nghị luận, thông tin...nhằm tái hiện những trạng thái đời sống đang được xã hội quan tâm và bộc lộ trực tiếp những cảm nghĩ của tác giả.

b. Tiểu loại: Tùy bút, tản văn, phóng sự, kí sự. Truyện kí, hồi kí, Nhật kí, du kí....

2. Tự sự và trữ tình trong tùy bút và tản văn:

a. Tùy bút: Tiểu loại kí có tính tự do cao, bố cục linh hoạt, nghiêng hẳn về trữ tình với điểm tựa là cái tôi của tác giả.

b. Tản văn: Là tiểu loại kí thường sử dụng đồng thời cả yếu tố tự sự và trữ tình còn có thể kết hợp với nghị luận, miêu tả...nhằm thể hiện những rung cảm thâm và quan sát tinh tế của tác giả về các đối tượng đa dạng trong đời sống.

->Trong tùy bút, tản văn, yếu tố tự sự và trữ tình luôn có sự kết hợp linh hoạt.

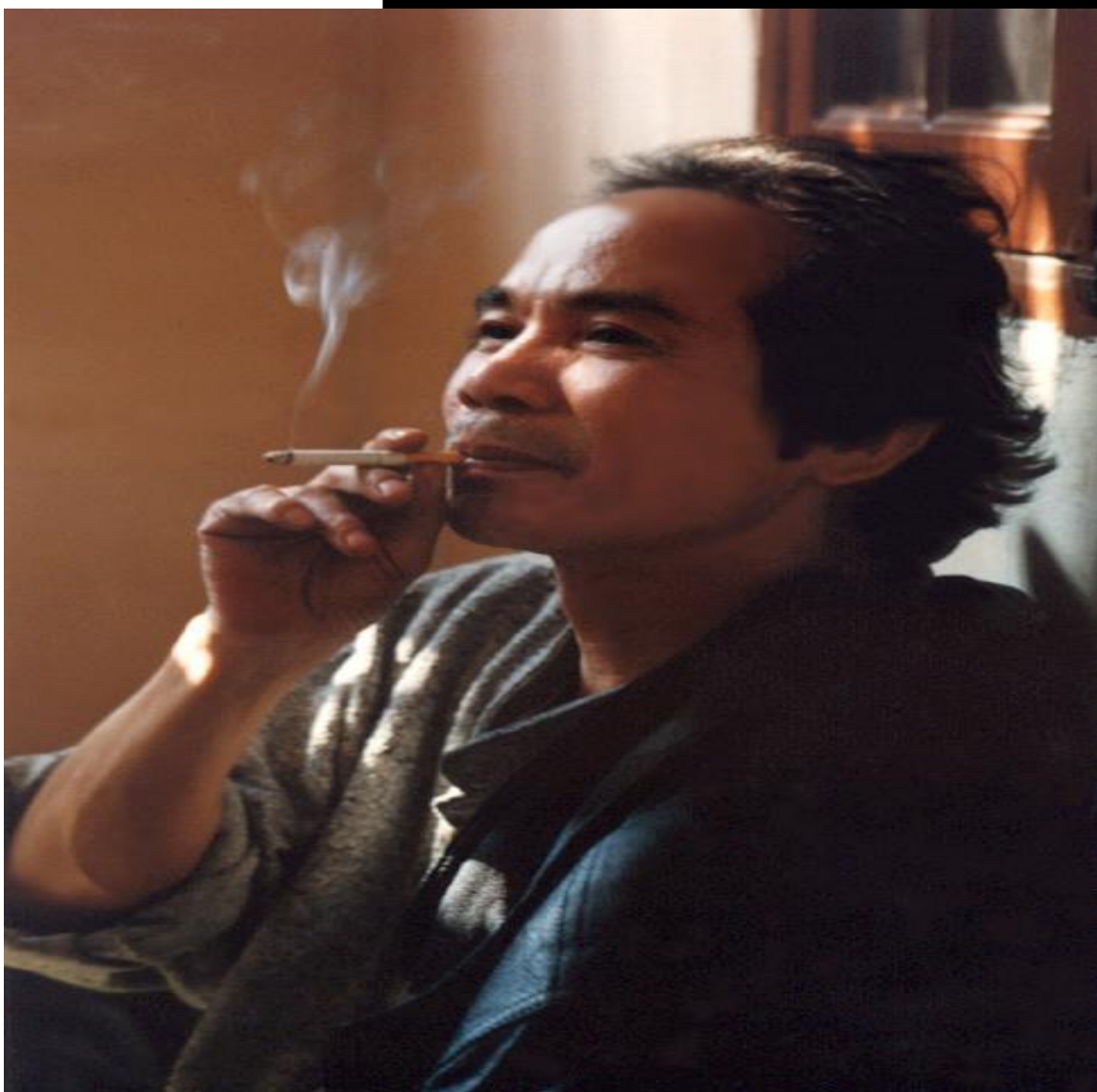
3. Phi hư cấu và hư cấu trong truyện kí:

- Truyện kí là dạng kể về người thật, việc thật, tôn trọng sự thật đời sống, đảm bảo tính xác thực...nên được xếp vào loại phi hư cấu.
- Yếu tố hư cấu trong truyện kí thể hiện qua cách hình dung, miêu tả tâm trạng, cảm xúc của nhân vật.

**BT dự án: Em hãy giới thiệu về
nhà văn Hoàng Phủ ngọc Tường.**

HOÀNG PHỦ NGỌC TƯỜNG

I. TÌM HIỂU CHUNG

1. Tác giả

a. Cuộc đời

- Hoàng Phủ Ngọc Tường sinh 9/9/1937 tại Huế ; mất 25/07/2023.
- **Quê:** làng Bích Khê, xã Triệu Long, huyện Triệu Phong, tỉnh Quảng Trị nhưng sống gắn bó với mảnh đất và con người Huế.
- Là một trí thức yêu nước, có vốn hiểu biết sâu rộng trên nhiều lĩnh vực, nhất là lịch sử, địa lí, văn hoá Huế.

I. TÌM HIỂU CHUNG

1. Tác giả

b. Sự nghiệp văn chương

- Là một nhà văn **chuyên về thể loại bút kí.**
- **Nét đặc sắc trong sáng tác** (Đặc điểm kí của HPNT)

Kí của Hoàng Phủ Ngọc Tường

**Giàu chất
trí tuệ,
đậm chất
thơ**

**Nghị luận
sắc bén,
suy tư
đa chiều**

**Có chiều
sâu văn hóa
và cảm
hứng nhân
văn**

**Hướng
nội, súc
tích, mê
đắm,
tài hoa**

I. TÌM HIỂU CHUNG

1. Tác giả

b. Sự nghiệp văn chương

- Các tác phẩm tiêu biểu:

- + "*Ngôi sao trên đỉnh Phu Văn Lâu*" (1971)
- + "*Rất nhiều ánh lửa*" (1979)
- + "*Ai đã đặt tên cho dòng sông?*" (1986)
- + "*Hoa trái quanh tôi*" (1995)
- + "*Ngọn núi ảo ảnh*" (1999)...

I. TÌM HIỂU CHUNG

2. Tác phẩm

a. Xuất xứ

“Ai đã đặt tên cho dòng sông?” được viết năm 1981, in trong tập sách cùng tên.

b. Vị trí đoạn trích

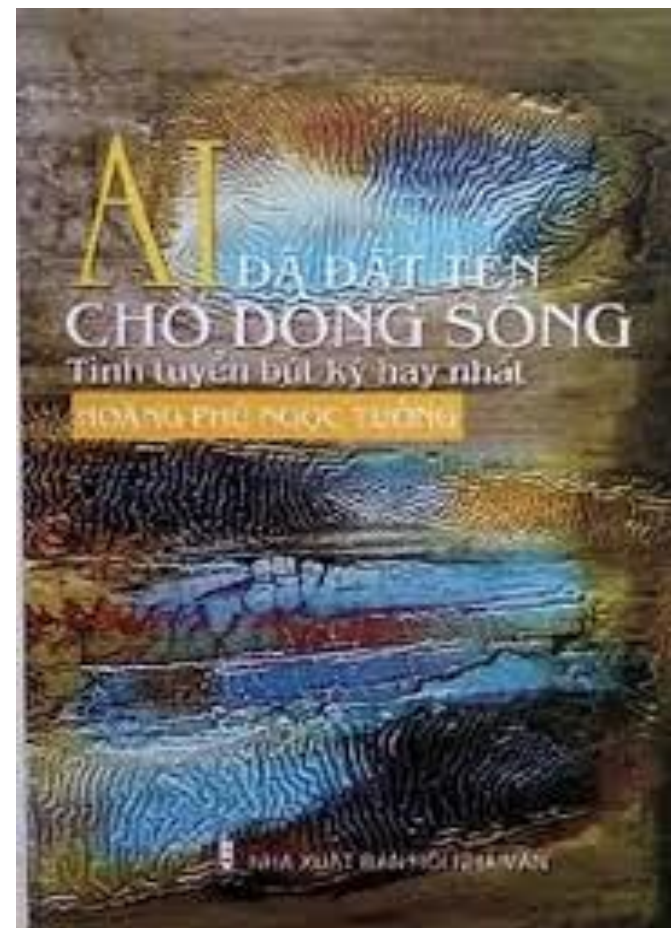
Thuộc phần thứ nhất của tác phẩm.

c. Thể loại

Bút kí

d. Đề tài

Dòng sông

Văn Cao có sông Lô hùng tráng.

*Hoàng Cầm có sông Đuống trôi đi
một dòng lấp lánh.*

A wide, calm river flows through a rural landscape. The water is a murky brown color, and several small, green, leafy plants are floating on its surface. In the background, a small village with several houses is visible, surrounded by a dense line of green trees. The sky is overcast and grey. The foreground is framed by the dark green leaves of trees on both sides.

*Hoài Vũ có sông Vàm Cỏ ngày đêm
thao thiết chở phù sa.*

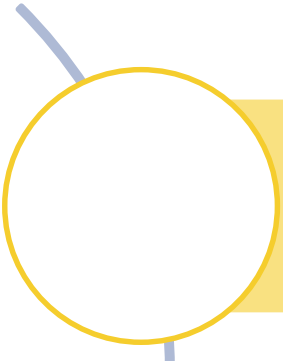

*Tế Hanh có dòng sông Trà Bồng
đầy ắp kỉ niệm tuổi thơ.*

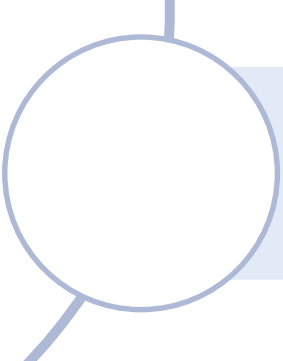
I. TÌM HIỂU CHUNG

2. Tác phẩm

e. Bố cục đoạn trích

P1: *Từ đầu...quê hương xứ sở: Vẻ đẹp tự nhiên: Thủy trình của Hương giang*

P2: *còn lại: Vẻ đẹp sông Hương dưới góc nhìn lịch sử, cuộc đời và thi ca.*

g. Nhan đề

Ai đã đặt tên cho dòng sông?

Diễn tả nỗi ngẩn
ngơ, xao xuyến

ấn tượng về sông
Hương ủa về

khơi nguồn
cảm xúc

Gợi suy tư
thâm trầm

đánh động vốn
văn hóa

hành trình tìm
hiểu dòng sông

Nhan đề +
kết thúc

thể hiện lòng biết
ơn những người
có công khai phá
vùng đất này

II. ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

SÔNG HƯƠNG

1. Sự kết hợp **YẾU TỐ TỰ SỰ** và **YẾU TỐ TRỮ TÌNH** trong tùy bút

NHIỆM VỤ

Hoàn thành phiếu học tập dưới đây để hoàn thành phần 1

Phiếu học tập 1 Ai đã đặt tên cho dòng sông?

NHÓM

LỚP

1.Hình tượng sông Hương được miêu tả từ những góc nhìn nào? Hãy ghi lại các chi tiết

GÓC NHÌN	CHI TIẾT

Phiếu học tập 1 Ai đã đặt tên cho dòng sông?

NHÓM

LỚP

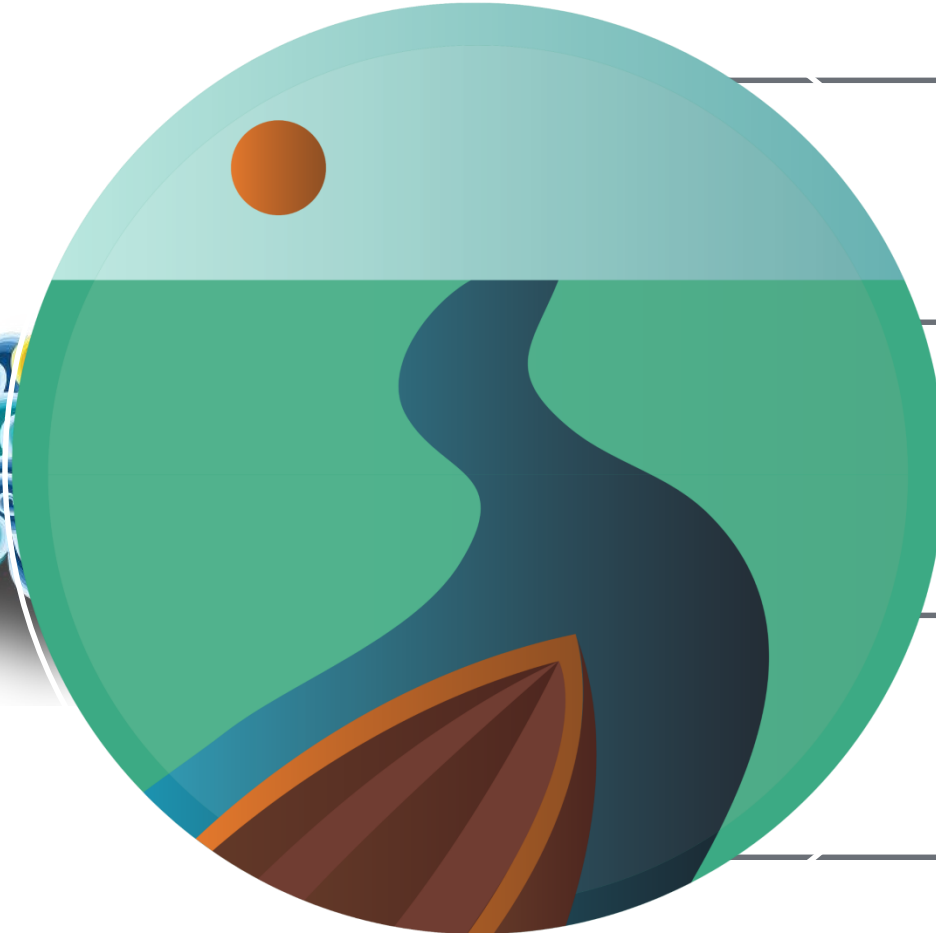
2. Cái tôi của tác giả được thể hiện thế nào trong văn bản?

3. Xác định yếu tố tự sự và yếu tố trữ tình trong văn bản và nêu tác dụng

Yếu tố tự sự	Yếu tố trữ tình
Tác dụng	Tác dụng

1. Sự kết hợp yếu tố tự sự và trữ tình trong tùy bút

1.1. Hình tượng sông Hương được miêu tả từ nhiều góc nhìn

Góc nhìn địa
lí, tự nhiên

Góc nhìn lịch sử

Góc nhìn thơ ca

Góc nhìn văn
hóa

a. Góc nhìn địa lí, tự nhiên

Thủy trình của Hương giang

**Thượng
nguồn**

**Ngoại vi
thành phố**

**Trong
lòng thành
phố Huế**

**Rời xa
thành phố
Huế**

Bao Vinh

Cồn Hén

Vĩ Dạ

Chùa Thiên Mụ

Nguyệt Biều,
Lương Quán

Điện Hòn Chén

Ngã ba Tuần

Dãy Trường Sơn

* Sông Hương ở thượng nguồn

* Sông Hương ở thượng nguồn

*Sông Hương là bản trường
ca của rừng già:*

“...nó đã là một bản trường ca của rừng già, **rầm rộ** giữa bóng cây đại ngàn, **mãnh liệt** qua những ghềnh thác, **cuộn xoáy** như cơn lốc vào những đáy vực bí ẩn...”

A scenic view of a mountain range with a dense forest of red flowers in the foreground. The mountains are covered in green vegetation and are partially shrouded in mist or low clouds. The sky is a pale blue with soft, wispy clouds. The foreground shows a rocky outcrop with a thick growth of red flowers and green leaves.

*cũng có lúc nó trở nên dịu dàng và say đắm giữa những
dặm dài chói lọi màu đỏ của hoa đỗ quyên rừng*

* Sông Hương ở thượng nguồn

❖ Sông Hương là bản trường ca của rừng già:

- **Rầm rộ** giữa bóng cây đại ngàn
- **Mãnh liệt** qua ghềnh thác
- **Cuộn xoáy** như cơn lốc

➡ Từ ngữ gợi tả, so sánh sáng tạo

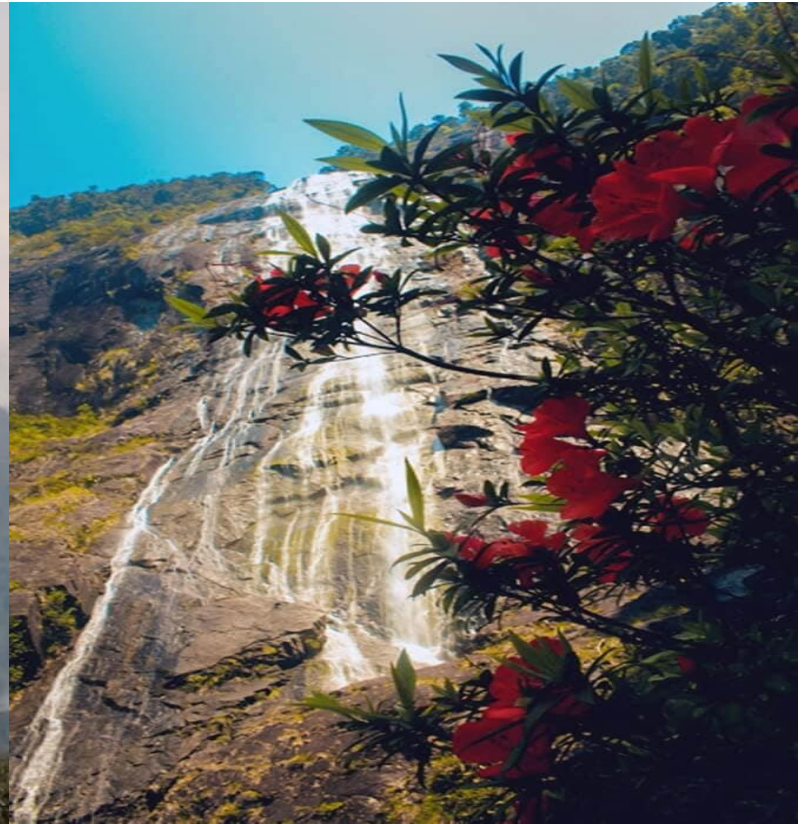
➡ Sông Hương là đứa con của rừng già hùng vĩ, dữ dội

* Sông Hương ở thượng nguồn:

Cũng có lúc “*dịu dàng và say đắm giữa những dặm dài chói lọi màu đỏ của hoa đỗ quyên rừng*”

→ Vẻ đẹp nên thơ, tình tứ, mê đắm.

***Sông Hương ở thượng nguồn:**

- *Những từ ngữ giàu giá trị tạo hình, gợi tả chính xác vẻ đẹp sông Hương vừa hùng vĩ, man dại, vừa trữ tình say đắm lòng người.*

*Giữa lòng Trường Sơn, sông Hương đã sống một nửa cuộc đời của mình như **một cô gái Digan phóng khoáng và man dại**. Rừng già đã hun đúc cho nó một bản lĩnh gan dạ, một tâm hồn tự do và trong sáng.*

* Sông Hương ở thượng nguồn

❖ Sông Hương là cô gái Di gan

- Phóng khoáng - man dại
- Bản lĩnh - gan dạ
- Tự do, trong sáng

Nhân hóa độc đáo

**Nó vô tư trôi chảy,
lướt qua ghềnh
thác**

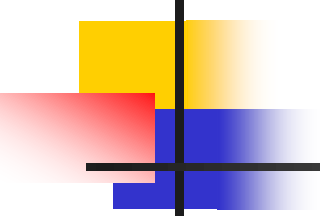
**Sông Hương mạnh
mẽ, hoang sơ**

*Vẻ đẹp nữ tính, vừa dịu dàng,
quyến rũ, tình tứ vừa mãnh liệt
hoang dại...*

*Khi ra khỏi rừng, sông Hương nhanh chóng mang
một sắc đẹp dịu dàng và trí tuệ, trở thành người mẹ phù sa của
một vùng văn hóa xứ sở*

* Sông Hương ở thượng nguồn

❖ Sông Hương là người mẹ phù sa

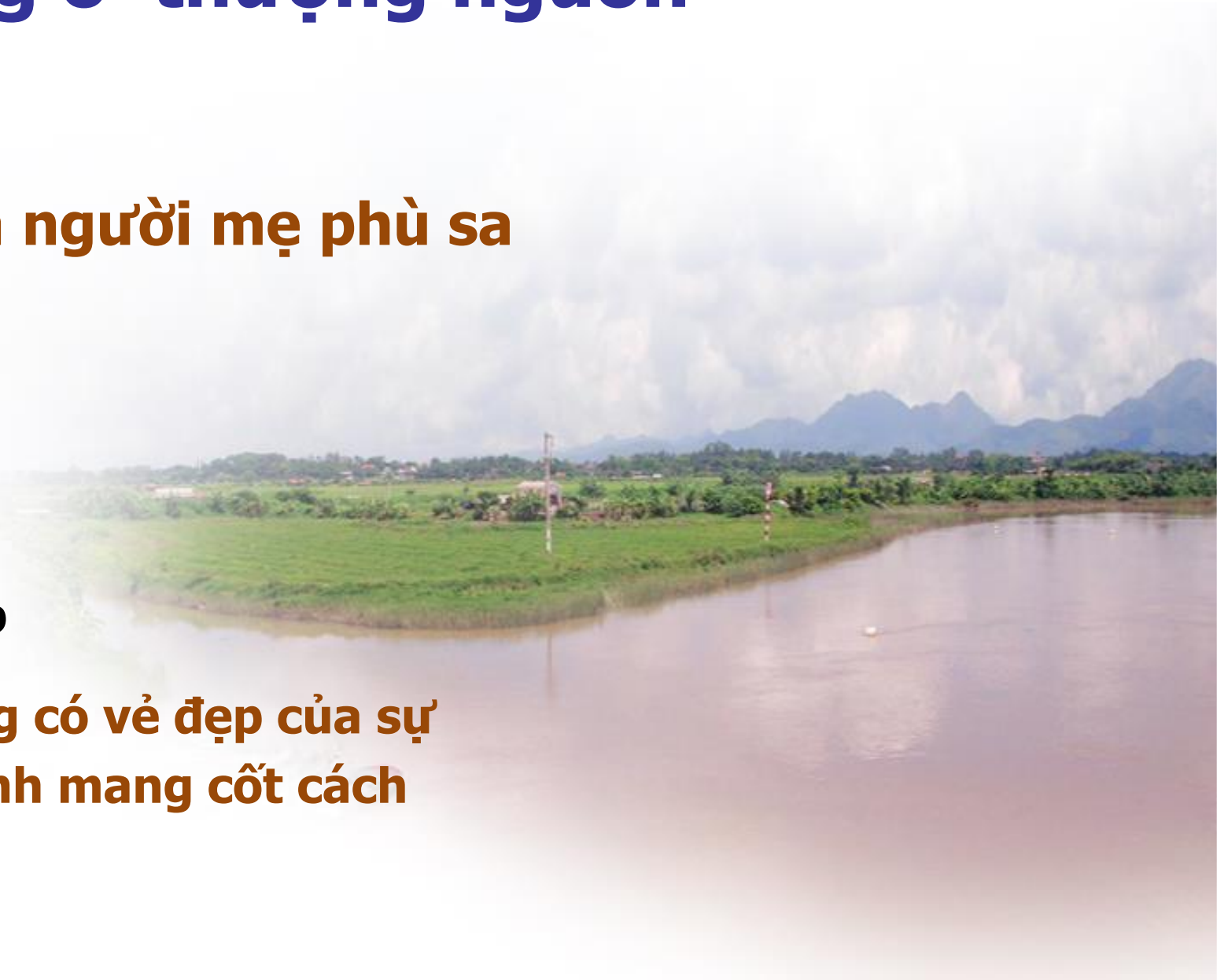
- Dịu dàng
- Trí tuệ

Nhân hóa đẹp

**Sông Hương có vẻ đẹp của sự
trưởng thành mang cốt cách
văn hóa.**

* Sông Hương ở thượng nguồn:

Sông Hương còn là *"người mẹ phù sa của một vùng văn hoá xứ sở"*:

+ Là khởi nguồn, sự bắt đầu của một không gian văn hoá - văn hoá Huế:

Nhã nhạc cung đình Huế - Di sản văn hóa nhân loại

Ca Huế trên sông Hương

Chùa Thiên Mụ

Phu Văn Lâu

Lăng Vua Khải Định

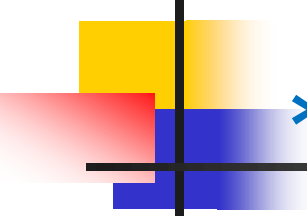

Cầu Tràng Tiền

+ Đã góp phần tạo nên và bảo tồn văn hóa của thiên nhiên xứ sở.

→ Hoàng Phủ Ngọc Tường còn muốn đem đến một cái nhìn sâu sắc hơn, muốn “ghi công” sông Hương như một “đấng sáng tạo” đã góp phần tạo nên, gìn giữ và bảo tồn văn hoá, vẻ đẹp của một vùng thiên nhiên xứ sở. HPNT khơi về nguồn cội để khám phá chiều sâu trong vẻ đẹp của dòng sông: chiều sâu vẻ đẹp và “nhân cách” của dòng sông, là nét “tính cách” đáng trân trọng của Hương giang

=> Ở thượng nguồn HPNT đã phát hiện vẻ đẹp của sông Hương vừa mạnh mẽ hoang dại, vừa thơ mộng trữ tình. Vẻ đẹp hoang dại được dòng sông dấu kín khi ra khỏi rừng già.

*** Sông Hương ở thượng nguồn**

TIỂU KẾT

- ▶ **Từ ngữ gợi tả, so sánh – nhân hóa đẹp, lạ, cảm xúc mãnh liệt**
- ▶ **Sông Hương nơi thượng nguồn vừa mang sức sống mãnh liệt, hoang dại, bí ẩn vừa dịu dàng, trí tuệ; vừa trong sáng, thắm sâu vừa dạt dào khát vọng tự do.**

* Sông Hương ở ngoại vi thành phố Huế

*Phải nhiều thế kỷ qua, người
tình mong đợi mới đến đánh
thức người gái đẹp nằm ngủ
mơ màng giữa cánh đồng
Châu Hóa đầy hoa dại.*

*chuyến dòng liên tục, vòng giữa
khúc quanh đột ngột,*

*uốn mình theo những đường
cong thật mềm,*

*Tại ngã ba Tuần, sông Hương chảy theo hướng
Nam-bắc*

Qua điện Hòn Chén, vấp Ngọc Trản nó chuyển dòng sang Tây Bắc

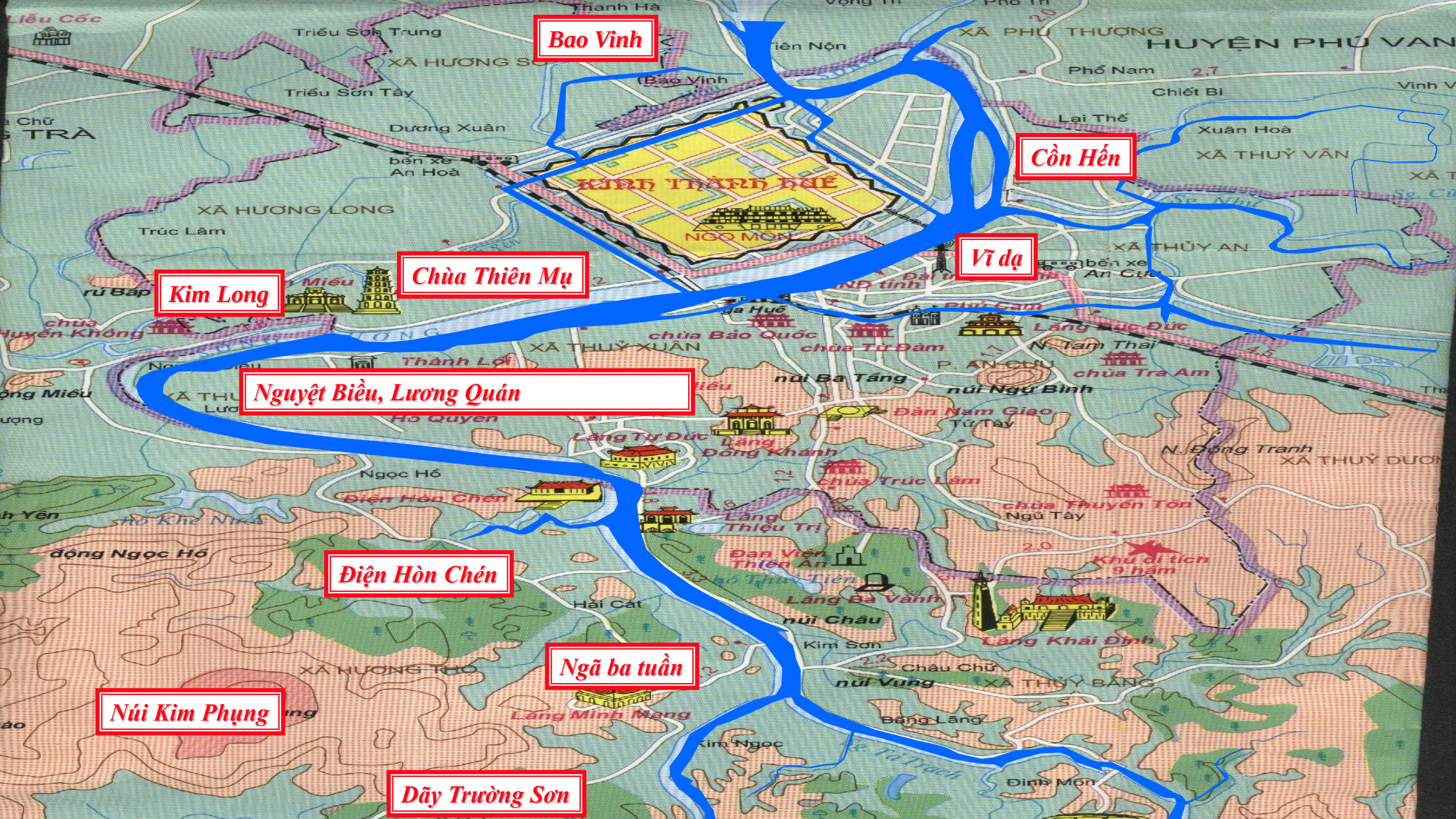

Vòng qua thêm bãi Nguyệt Biều, Lương Quán

đột ngột vẽ một hình cung thật tròn về phía đông -
bắc, ôm lấy chân đồi Thiên Mụ, xuôi dần về Huế

351
TTR 4001
TOURIST

Bao Vinh

Cồn Hến

Vĩ dạ

Chùa Thiên Mụ

Kim Long

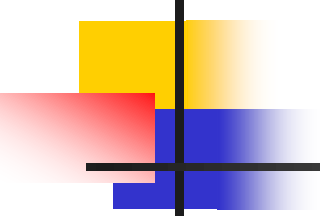
Nguyệt Biều, Lương Quán

Điện Hòn Chén

Ngã ba tuần

Núi Kim Phụng

Dãy Trường Sơn

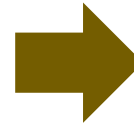
* Sông Hương ở ngoại vi thành phố Huế

❖ Dòng chảy tự nhiên

- Liên tục chuyển dòng: *chuyển dòng - vòng - uốn - qua - chuyển hướng - vòng qua - vẽ - ôm - xuôi*

Hàng loạt động từ cùng
cách diễn tả sống động

sông Hương liên
tục chuyển dòng

Hành trình gian truân khi đến với Huế của sông Hương được tác giả hình dung như "*một cuộc tìm kiếm có ý thức*" người tình nhân đích thực của người con gái trong một câu chuyện nhuộm màu cổ tích.

Chảy qua giữa cánh đồng Châu Hoá
đầy hoa dại, sông Hương được ví như
"người gái đẹp ngủ mơ màng".

→ Gợi nhớ câu chuyện cổ tích "*Công chúa ngủ trong rừng*", vẻ đẹp lãng mạn của một câu chuyện cổ tích xa xưa.

Nhưng khi ra khỏi vùng núi, sông Hương như một nàng tiên được đánh thức, như bỗng bừng lên sức trẻ và niềm khao khát của tuổi thanh xuân:

+ “*Chuyển dòng một cách liên tục, vòng giữa khúc quanh đột ngột*”, “*uốn mình theo những đường cong thật mềm*”...

+ Như đang làm duyên, đang múa lượn: lúc thì trôi theo hướng Nam Bắc theo điện **Hòn Chén**, vấp **Ngọc Trản**; lúc thì chuyển hướng sang Tây Bắc vòng qua bãi **Nguyệt Biều**, **Lương Quán**.

+ Rồi nó “đột ngột vẽ một hình cung thật tròn về phía Đông Bắc ôm lấy chân đồi Thiên Mụ, xuôi dần về Huế”.

+ “*Trôi đi giữa hai dãy
đồi rừng sừng như thành
quách, với những điểm
cao đột ngột*”

+ Có lúc *"mềm như tấm lụa"*
khi qua Vọng Cảnh, Tam Thai,
Lục Bảo.

Đồi Vọng Cảnh

Ngã ba Tuần

*...Người ta luôn luôn nhìn thấy
dòng sông mềm như một tấm lụa*

Điện Hòn Chén

Tọa lạc trên núi Ngọc Trản. Tục thờ Thánh Mẫu Thiên Yana có những hình thức sinh hoạt tín ngưỡng dân gian ,có nguồn gốc với tín ngưỡng Thiên Tiên Thánh giáo, thờ Mẫu Vân Hương (miền bắc) thờ Mẫu ở núi Bà Đen (miền nam) Ponaga (Tháp Chàm - NhaTrang)

Ngọc Trản

Xưa có tên là Hương Uyển Sơn sau đổi là Ngọc Trản (Chén ngọc). Dân gian quen gọi là điện Hòn Chén vì liên quan đến giai thoại vua Minh Mạng đánh rơi chén ngọc

Bãi Lương Quán

Chùa Thiên Mụ

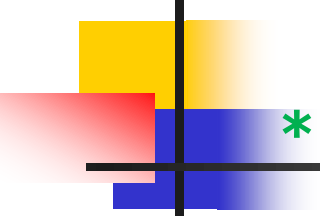

Chùa bắt nguồn từ một huyền thoại. Đêm đêm có một bà già mặc áo đỏ, quần lục xuất hiện trên ngọn đồi nơi chùa tọa lạc ngày nay và nói: rồi sẽ có chân chúa đến lập chùa ở đây để tụ khí cho bền long mạch. Nói xong bà biến mất, sau này chúa Nguyễn Hoàng qua đây nghe kể lại và cho xây chùa lấy tên là Thiên Mu (Linh Mu).

Đồi Vọng Cảnh

Đồi Vọng Cảnh cao 43m . Nó tọa lạc giữa vùng lăng tẩm của các vua chúa nhà Nguyễn và đối diện với điện Hòn Chén . *Ở quanh quất cách đồi Vọng Cảnh dăm trăm mét là lăng Đồng Khánh, lăng Tự Đức, lăng Thiệu Trị, lăng Hiếu Đông (vợ vua Minh Mạng), lăng Xương Thọ (của bà Từ Dũ, vợ vua Thiệu Trị), lăng bà Thánh Cung (vợ vua Đồng Khánh), lăng bà Từ Cung (vợ vua Khải Định), lăng Hoàng tử Cảnh (con vua Gia Long), v.v*

* Sông Hương ở ngoại vi thành phố Huế

❖ Dòng chảy tự nhiên

- Mềm như lụa, kết nối các địa danh của Huế

Dòng sông mềm mại, hữu tình.

Sông Hương đã mang lại cho Huế vẻ đẹp gợi cảm, thơ mộng.

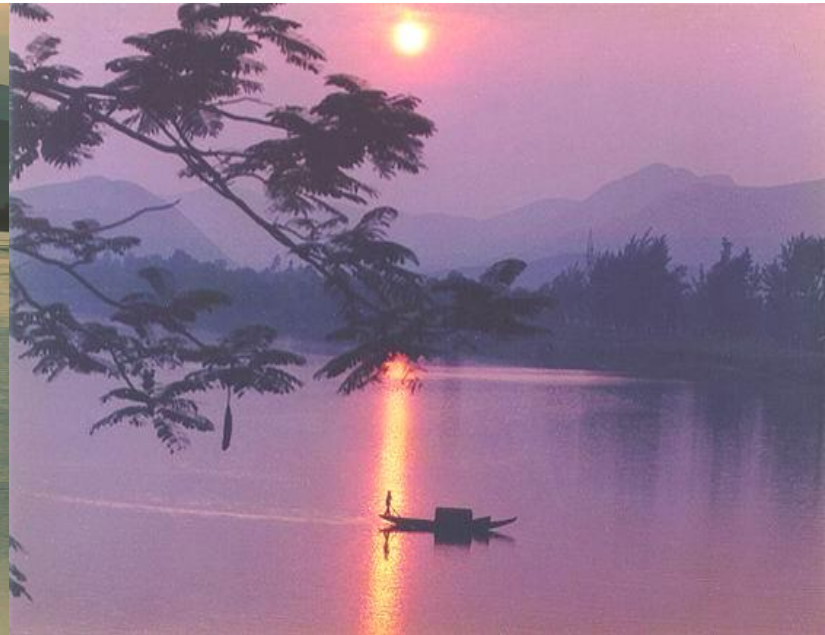
❖ **Màu nước:** Có khi ánh lên *"những mảng phản quang nhiều màu sắc"*: *"sớm xanh , trưa vàng, chiều tím"* lúc đi qua những dãy đồi phía Tây Nam thành phố

sớm xanh

trưa vàng

chiều tím

Sớm xanh

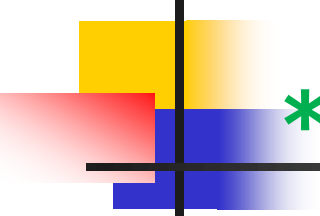

Trưa vàng

Những ngọn đồi này tạo nên những mảng phản quang nhiều màu sắc trên nền trời tây - nam thành phố, “sớm xanh, trưa vàng, chiều tím” => Để gợi tả vẻ đẹp sắc màu của dòng sông khi phản chiếu ánh trời, nhà văn đã sử dụng ngôn ngữ của hội họa.

Chiều tím

* Sông Hương ở ngoại vi thành phố Huế

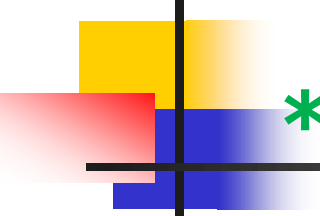
❖ Màu nước

- *sớm xanh*
- *trưa vàng*
- *chiều tím*

sắc màu biến ảo

**Sông Hương đã mang lại cho Huế vẻ đẹp
độc đáo, trữ tình.**

* Sông Hương ở ngoại vi thành phố Huế

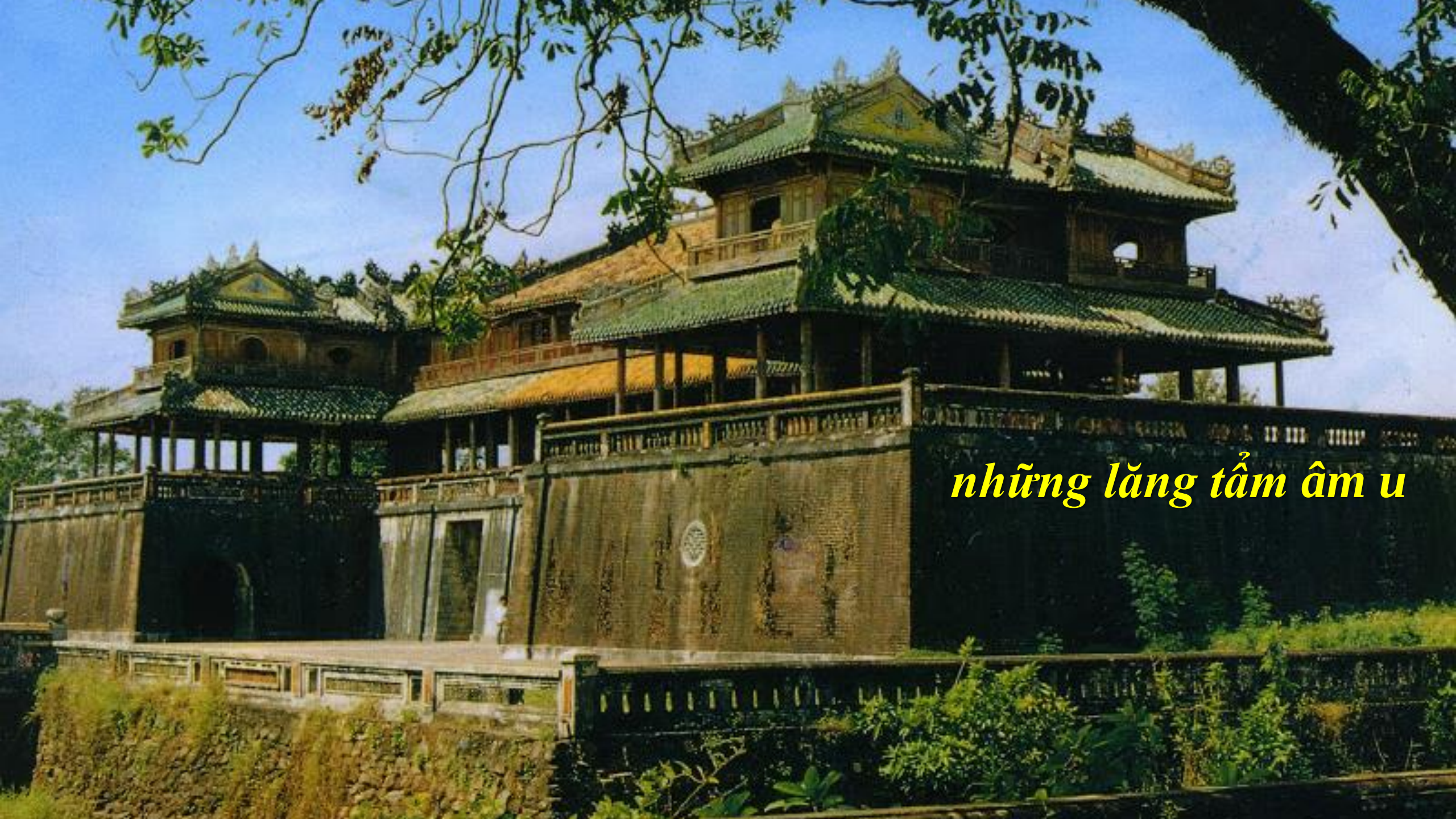
❖ Cảnh vật đôi bờ

Sông Hương trầm mặc cổ xưa

Sông Hương đi qua những rừng thông u tịch

những lăng tẩm âm u

- Có lúc mang *"vẻ đẹp trầm mặc nhất"*
"như triết lí, như cổ thi" khi vòng qua bao
lăng tẩm, đền đài, thành quách.

=> Với biện pháp so sánh, nhân hoá, tác
giả gọi tả dòng sông như một con người
có tâm hồn, có tình cảm sâu sắc. Con
sông hiền hoà ở ngoại vi thành phố Huế
với vẻ thâm trầm như đang nép mình bên
“giấc ngủ nghìn năm của những vua
chúa” được phong kín trong lòng “những
rừng thông u tịch”.

- Có lúc tươi tắn và trẻ trung khi gặp
*“tiếng chuông chùa Thiên Mụ ngân nga
tận bờ bên kia, giữa những xóm làng
trung du bát ngát tiếng gà”*

➤ *Bút pháp kể và tả được kết hợp nhuần nhuyễn và tài hoa làm nổi bật vẻ
đẹp vừa mạnh mẽ vừa dịu dàng của sông Hương.*

* Sông Hương ở ngoại vi thành phố Huế

TIỂU KẾT

- ▶ Quan sát tinh tế, kiến thức sâu rộng, kết hợp tả - kể, hành văn lịch lãm, tài hoa
- ▶ Sông Hương mềm mại, hữu tình, êm ả, trầm mặc, hài hòa với cảnh quan Huế.

**Sông Hương trong lòng thành phố Huế:*

❖ *Khi gặp thành phố Huế:*

- Sông Hương như "*vui tươi
hắn lên giữa những biên bãi
xanh biếc của vùng ngoại ô
Kim Long...*"

→ Tâm trạng của một người đi xa "*tìm đúng đường*" về đang nao nức bồi hồi.

kéo một nét thẳng thực yên tâm theo hướng tây nam - đông bắc phía đó, nơi cuối đường, nó đã nhìn thấy chiếc cầu trắng của thành phố

*in ngần trên nền trời,
Nhỏ nhắn như những vành trăng non*

Cầu Tràng Tiên

Cầu Tràng Tiền

Cầu Tràn Tiền

**Sông Hương Giữa lòng thành phố Huế:*

❖ Khi gặp thành phố Huế

- Giáp mặt thành phố ở cồn Giã Viên: *"uốn một cánh cung rất nhẹ sang cồn Hén"*, làm cho dòng sông mềm hẳn đi, như một tiếng *"vâng"* không nói ra của tình yêu.

- Một so sánh lạ: dùng tiếng *"vâng"* e ấp, ngập ngừng, thiêng liêng trong tình yêu để tả hình dáng mềm mại của dòng sông → *cái nhìn tình tứ của nhà văn.*

****Sông Hương Giữa lòng thành phố Huế:***

❖ Khi gặp thành phố Huế:

- Liên tưởng, suy tư của người nghệ sĩ:

+ So sánh sông Hương với sông Xen của Pa-ri, sông Đa-nuýp của Bu-đa-pét → những con sông là linh hồn của thủ đô, biểu tượng văn hoá của quốc gia.

→ Lòng tự hào về sông Hương và kinh thành Huế.

*Con sông dùng dằng con sông không chảy,
Sông chảy vào lòng nên Huế rất sâu. (Thu Bồn)*

+ Liên tưởng khi nhìn dòng sông Nê-va:
*"chảy nhanh quá", hai nghìn năm trước
triết gia Hy Lạp "khóc suốt đời vì dòng
sông trôi đi quá nhanh"*

→ Nhớ lại sông Hương: *"quý điệu chảy
lững lờ của nó khi đi ngang thành phố"*.

Cảm nhận Sông Hương qua giác quan và tâm hồn của một người xa xứ: xa Huế gần nửa vòng trái đất khi đứng trước sông Neva của Lê-nin-grat của Nga:

Sông Hương

- Chảy trước cung điện mùa đông Pê-téc-bua.
- Có những tảng băng lô nhô, nhấp nháy trăm màu dưới ánh sáng của mùa xuân
- Những tảng băng được nhà văn cảm nhận như đoàn tàu tốc hành
- Đẹp và quyến rũ nhưng lại chảy rất nhanh

- Điều chảy lặng lẽ: Điều slow tình cảm dành riêng cho Huế, tiếng “Vâng” không nói ra của tình yêu.
- Diễn tả qua dáng bông bênh của những ánh hoa đăng => Không phải tả hoa đăng mà muốn tả nhịp chảy của sông Hương
- sông Hương còn đẹp và quyến rũ hơn.

Sông Neva

- *Tác giả cảm nhận sông Hương bằng con mắt của hội họa:* Sông Hương và những chi lưu của nó tạo thành những đường nét thật tinh tế → làm nên vẻ đẹp cổ kính của cố đô.

Xóm vạn đò

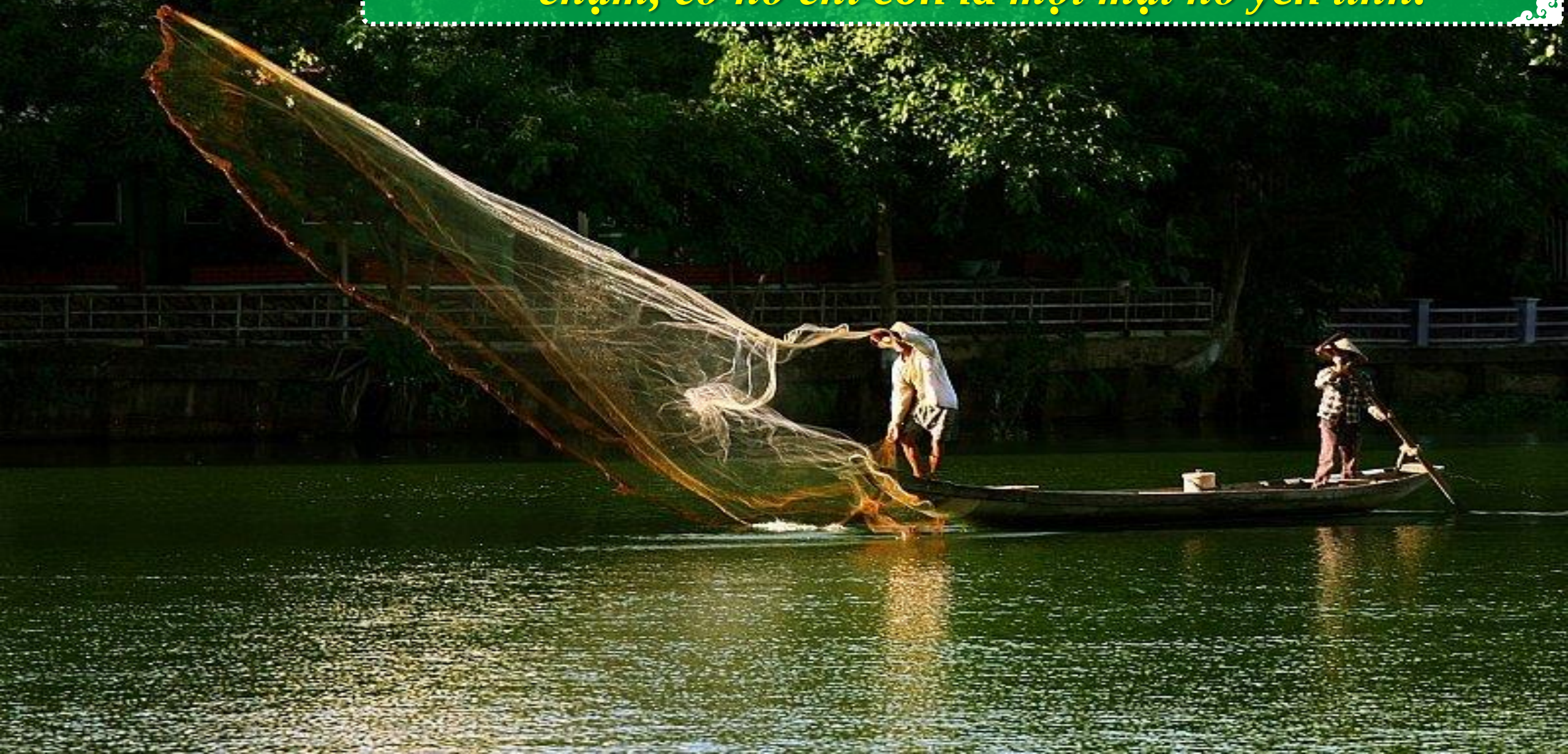
**Những
nhánh
sông đào
mang
nước
sông
Hương
tỏa đi
khắp
phố thị**

*với những cây đa, cây cù cổ thụ
tỏa vàng lá u sầm*

Sông Hương khi qua thành phố đã trôi đi chậm, thực chậm, cơ hồ chỉ còn là một mặt hồ yên tĩnh.

Tình yêu của Huế và sông Hương là tình yêu hai phía

SÔNG
HƯƠNG
VỚI HUẾ

- Sông Hương mang đến cho Huế một vẻ đẹp cổ xưa, dân dã mà không một thành phố hiện đại nào có được.
- Sông Hương đi qua Huế đi chậm, thật chậm cơ hồ chỉ còn là một mặt hồ yên tĩnh
- Con sông Hương mang nước đến cho Huế.

- Huế tỏa bóng mát cho sông Hương.
- Dàng rộng vòng tay ôm trọn sông Hương vào lòng mình

HUẾ VỚI
SÔNG
HƯƠNG

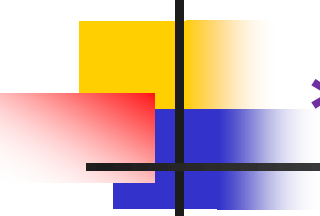

* Sông Hương giữa lòng thành phố Huế

TIỂU KẾT

Miêu tả ấn tượng, cảm nhận tinh tế, liên tưởng đẹp, bất ngờ, lí thú: Sông Hương tươi vui, thơ mộng, tình tứ, hài hòa trong lòng Huế cổ kính.

* Sông Hương khi rời xa thành phố Huế

❖ Khi rời xa thành phố

- ôm lấy đảo Cồn Hến
- lưu luyến ra đi
- rẽ ngoặt để gặp lại thành phố

} Nhân hóa tinh tế, gợi cảm

Vẫn vương đối dòng

❖ Tác giả cảm nhận sông Hương từ góc độ tình yêu:

+ Sông Hương như một người tình dịu dàng và chung thủy:

- “Rời khỏi kinh thành, sông Hương chếch về hướng chính bắc”.
- “Và rồi, như sự nhớ lại một điều gì chưa kịp nói, nó đột ngột đổi dòng, rẽ ngoặt sang hướng đông tây để gặp lại thành phố lần cuối ở góc thị trấn Bao Vinh xưa cổ”.

❖ Tác giả cảm nhận sông Hương ở góc độ tình yêu:

→ Tác giả liên tưởng:

- Khúc ngọt bất ngờ đó tựa như một *"nỗi vương vấn, cả một chút lẳng lơ kín đáo của tình yêu"* → rất giống con người ở đây.
- So sánh: sông Hương như nàng Kiều trở lại tìm Kim Trọng để nói lời thề trước khi đi xa.

→ Con sông Hương có trước có sau, thủy chung son sắt.

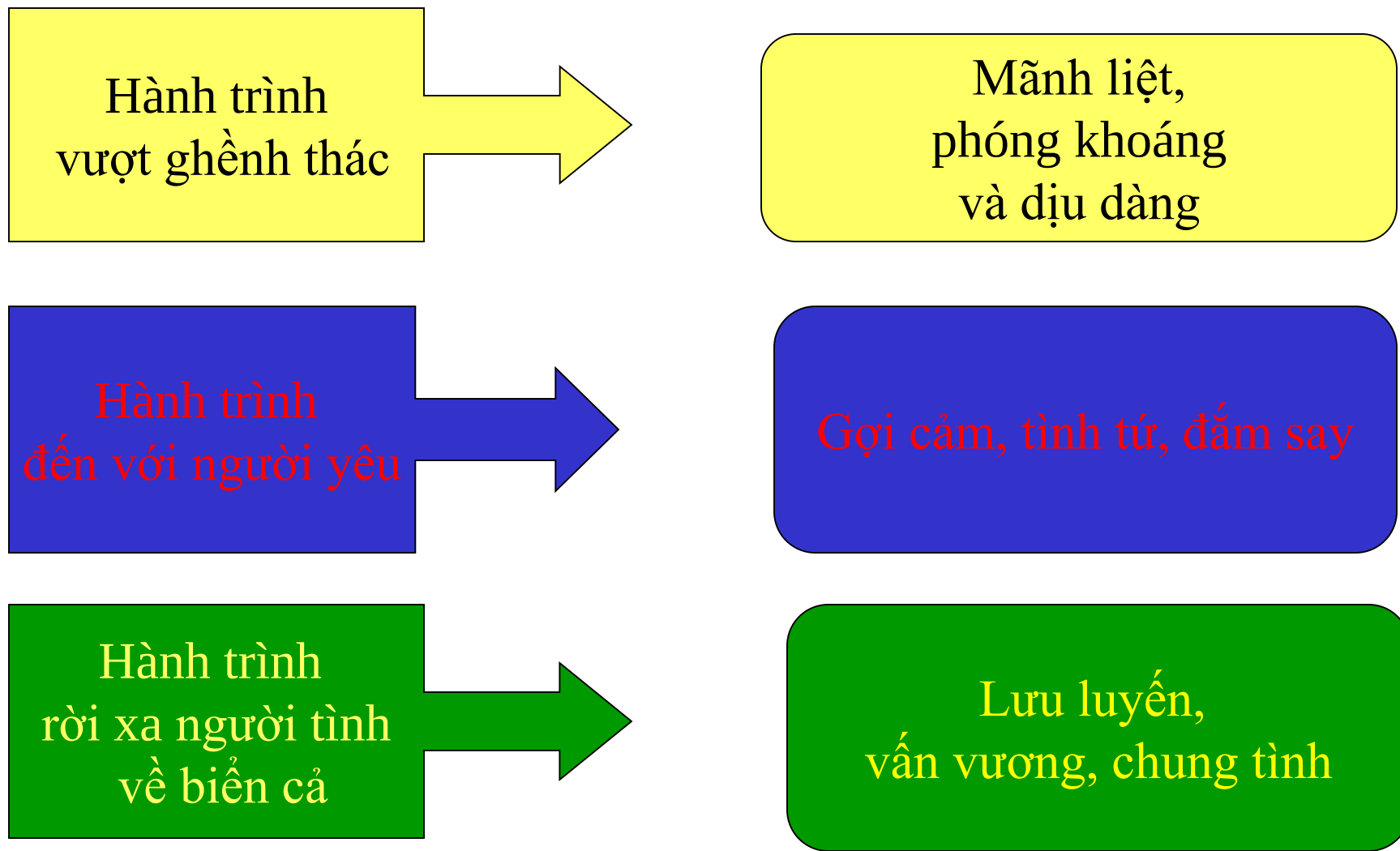
→ Tấm lòng người Châu Hoá xưa mãi chung tình với QH xứ sở.

* Sông Hương khi rời xa thành phố Huế

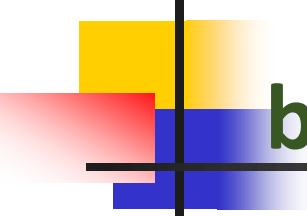
Sông Hương khi chia tay Huế về biển

Đây không chỉ là hành trình tự nhiên tiếp theo của Sông Hương mà là tâm trạng của ng con gái tìm đường gặp người yêu: vừa e sợ, vừa hào hứng; vừa lo lắng băn khoăn, trầm mặc khi chưa tìm thấy đường; vừa dịu dàng tình tứ khi ở trong lòng người yêu; và bây giờ là lưu luyến bâng khuâng khi sắp phải chia tay người yêu.

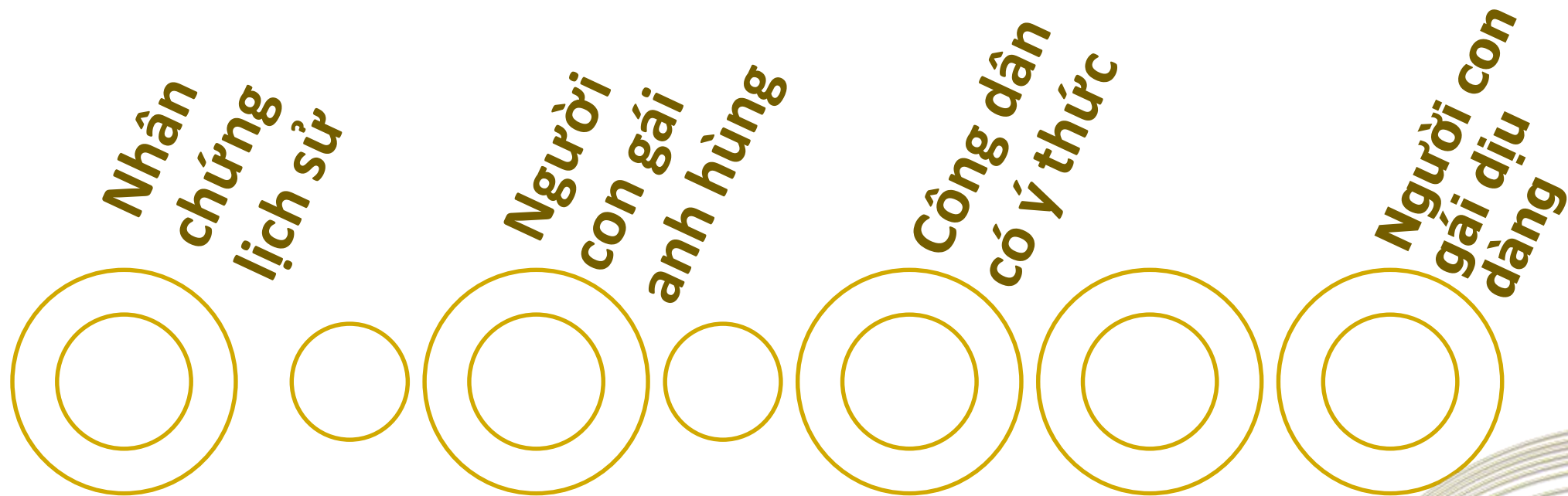

Sông Hương là công trình nghệ thuật tuyệt vời của tạo hóa được khắc họa qua ngòi bút tài hoa, mê đắm của tác giả HPNT.

b. Góc nhìn lịch sử: sông Hương – dòng chảy của lịch sử

* Sông Hương hiện lên như một nhân chứng lịch sử

HPNT đã khẳng định: “sông Hương là dòng sông biên thùý xa xôi của đất nước các vua Hùng.”

Dòng sông vẽ vang soi bóng kinh thành Phú Xuân của người anh hùng Nguyễn Huệ

Sông Hương đã sống hết lịch sử bi tráng của thế kỉ 19 với máu của những cuộc khởi nghĩa.

→ Lịch sử của Huế có những lúc thăng có lúc trầm và lịch sử của sông Hương bao đời đã chứng kiến những thăng trầm đó nên nó là nhân chứng lịch sử.

Cầu Tràng Tiền bị sập năm 1968

***Sông Hương còn hiện lên như một người con gái anh hùng**

Sông Hương- người con gái anh hùng

- Viết về con sông Hương nhưng nhà văn đã dùng những từ ngữ như “chiến đấu”, “bảo vệ biên giới”
- Nhà văn muốn nhấn mạnh con sông Hương là con sông rất anh dũng, kiên cường, rất thiết tha với nền độc lập, tự do của đất nước
- Sông Hương muốn chiến đấu muốn bảo vệ vẹn toàn từng tấc đất thiêng liêng của Tổ quốc.

Đã có thời dòng sông Hương mang tên Linh Giang- dòng sông linh thiêng, thiêng liêng. Và là dòng sông Viễn Châu đã chiến đấu bảo vệ biên giới phía Nam của Đại Việt qua các thế kỉ trung đại.

* Sông Hương còn hiện lên như một người con gái anh hùng

Vẻ vang đi vào thời đại cách mạng tháng Tám với những chiến công rung chuyển cho thời đại cách mạng HCM. Trong đó 2 chiến công gắn liền với Huế:

Huế là nơi cuối cùng mà Hoàng đế Bảo Đại dâng ấn kiếm cho chính quyền cách mạng.

Huế cũng chính là nơi diễn ra cuộc tổng tấn công và nổi dậy tết Mậu Thân năm 1968.

*Sông Hương là một công dân có ý thức sâu sắc với đất nước:

BIẾT HIỂN DÂNG

“Sông Hương là vậy, là dòng sông của thời gian ngân vang, là dòng sông sử thi viết giữa màu cỏ lá xanh biếc.

Khi nghe lời gọi, nó biết cách tự hiến đời mình để làm nên một chiến công

CÓ Ý THỨC TRÁCH NHIỆM

“Lịch sử Đảng đã ghi bằng nét son tên của thành phố Huế, thành phố tuy nhỏ nhưng đã cống hiến rất xứng đáng cho Tổ Quốc.”

* Sông Hương giữa đời thường – người con gái dịu dàng của đất nước

- Sông Hương mang vẻ đẹp giản dị mà khác thường:

+ Khi nghe lời gọi của tổ quốc: *"nó biết cách tự hiến đời mình làm một chiến công"*

+ Khi trở về với cuộc sống bình thường: *"làm một người con gái dịu dàng của đất nước"*.

→ Lịch sử - hùng tráng và đời thường - giản dị → tự biết thích ứng với từng hoàn cảnh khác nhau → có thêm những vẻ đẹp mới → mang dáng dấp và vẻ đẹp của đất nước và con người Việt Nam.

c. Góc nhìn văn hóa

1

Dòng chảy
âm nhạc

2

Dòng chảy
thi ca

3

Dòng sông
huyền thoại

Tác giả cảm nhận sông Hương từ nhiều góc độ văn hóa, nghệ thuật:

*** Nhìn ở góc độ âm nhạc : sông Hương – dòng chảy âm nhạc**

+ Sông Hương đẹp như một *"điệu slow tình cảm dành riêng cho Huế"*.

→ Điệu chảy lững lờ vì quá yêu quý và muốn nhìn ngắm nhiều hơn thành phố thân thương trước khi rời xa → tình cảm sông Hương (và nhà văn) dành cho Huế.

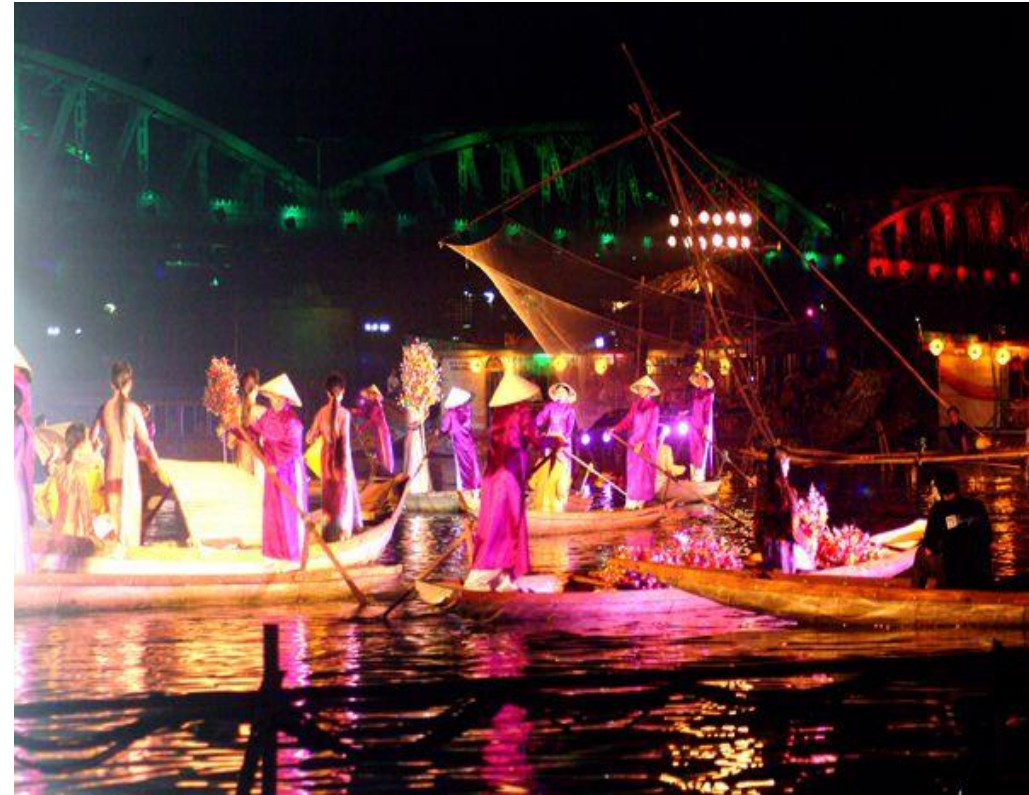

Tác giả cảm nhận sông Hương từ nhiều góc độ văn hóa, nghệ thuật:

***Nhìn ở góc độ âm nhạc : sông Hương – dòng chảy âm nhạc**

+ Sông Hương như một "*người tài nữ đánh đàn lúc đêm khuya*":

- Liên tưởng: Nền âm nhạc cổ điển Huế "*được sinh thành trên mặt nước của dòng sông này*"
- Sông Hương gắn với **lịch sử âm nhạc** lâu đời của Huế, là cái nôi hình thành nền âm nhạc truyền thống.

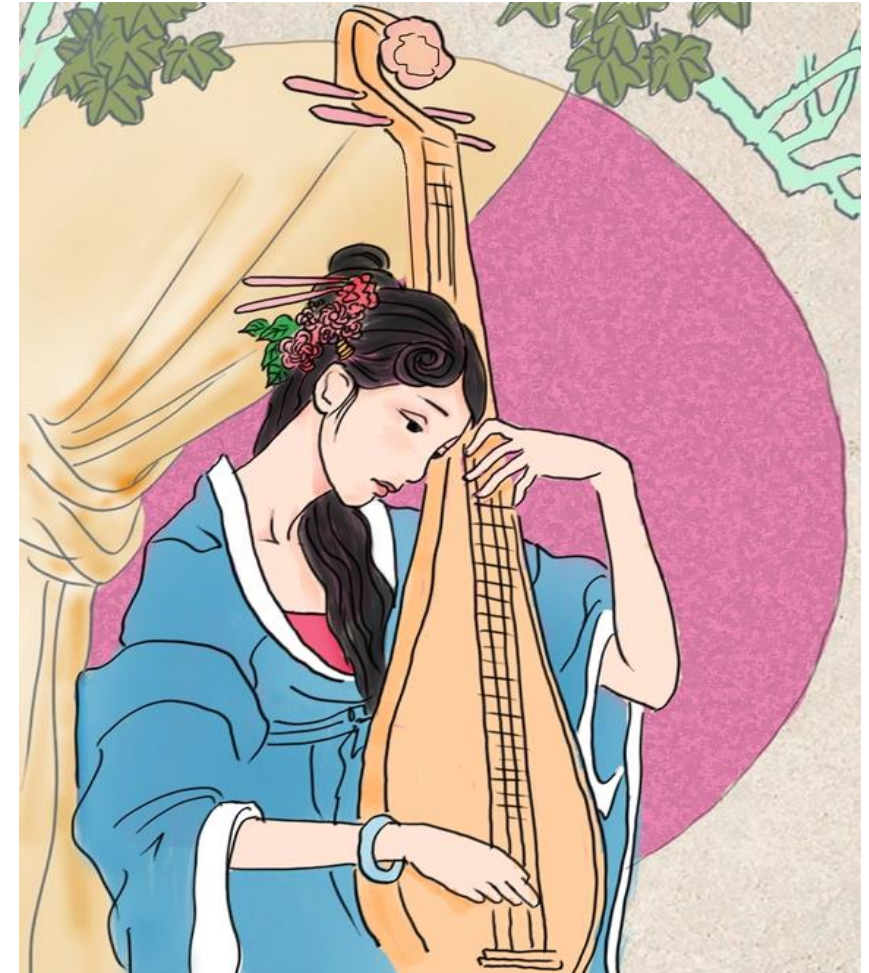

Tác giả cảm nhận sông Hương từ nhiều góc độ văn hóa, nghệ thuật:

***Nhìn ở góc độ âm nhạc : sông Hương – dòng chảy âm nhạc**

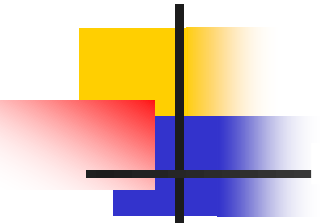
+ Sông Hương như một "người tài nữ đánh đàn lúc đêm khuya":

- Liên tưởng đến Nguyễn Du và *Truyện Kiều*:
tiếng đàn của Kiều là "*Tứ đại cảnh*" (một điệu nhạc Huế)
- Khẳng định dòng sông gắn bó với các giá trị văn hoá, văn học kinh điển của dân tộc.

**"Hương Giang nhất phiến nguyệt
Kim cổ hứa đa sâu"
(Một mảnh trăng sông Hương,
Mà gieo nên nỗi sâu từ xưa đến nay)**

* Sông Hương - dòng chảy âm nhạc

“Nguyễn Du đã bao năm lênh đênh trên quăng sông này với một phiến trăng sầu”, những bản đàn đã đi suốt đời Kiều:

· Lúc thì trong veo khi đàn cho Kim Trọng :

· *“Trong như tiếng hạc bay qua
Đục như tiếng suối mới sa nửa vời
Tiếng khoan như gió thoảng ngoài
Tiếng mau sầm sập như trời đổ mưa”*

· Lúc phải đánh đàn hầu rượu Hồ Tôn
· Hiến khi Từ Hải chết đứng:

· *“Một cung gió thảm mưa sầu
Bốn dây nhỏ máu năm đầu ngón tay”*

· → Khúc nhạc “Tứ đại cảnh” cũng được sinh ra trên mặt nước của sông Hương. Đó là những lí do vì sao sông Hương trở thành *người mẹ phù sa của một vùng văn hóa xứ sở.*

Tản Đà

Sông Hương thay màu
thực bất ngờ: *Dòng
sông trắng lá cây xanh*

Cao Bá Quát

Sông Hương *như* kiếm
dựng trời xanh, sông
Hương hùng tráng

Bà Huyện Thanh quan

Dòng sông mang bóng
chiều bâng lảng với nỗi
quan hoài vạn cổ

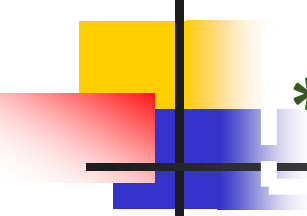

Tổ Hữu

Sông Hương rất
Kiều, dòng sông có
sức mạnh phục sinh
của tâm hồn.

*** Sông Hương- dòng sông thi ca: sông Hương không
bao giờ lặp lại mình trong cảm hứng của các nghệ sĩ.**

* Sông Hương- dòng sông huyền thoại trữ tình:

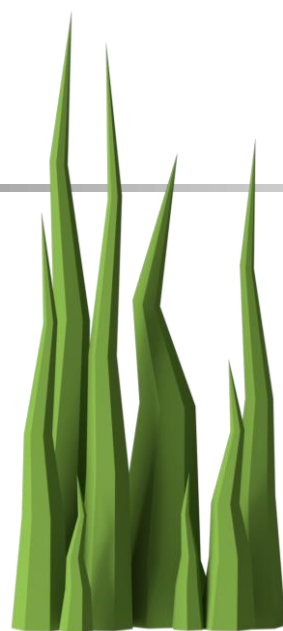
- Có nhà thơ đến đây và hỏi với đất, với trời một câu không có lời đáp cụ thể "*Ai đã đặt tên cho dòng sông?*" → Không hỏi nguồn gốc của địa danh mà muốn nhấn mạnh, ẩn chứa niềm tự hào sâu sắc về dòng sông.
- Câu hỏi bang khuâng không chỉ gợi cách lí giải mà còn gợi là những truyền thuyết về dòng sông để dòng sông càng hư ảo hơn, đẹp hơn, quyến rũ hơn.

Huyền thoại 1

Do hoàng đế Quang
Trung đặt

Huyền thoại 3

Cũng có giả thuyết cho rằng ở đầu
Sông Hương có loại cỏ bồ đề đâm
chân qua nước sông Hương, rễ cây
làm cho dòng sông thơm mát

Do có người ở ngoại vi thành
Huế, nơi thượng nguồn có
đền thờ người đàn bà nhà
trời đã xuống giúp dân chữa
bệnh, khai khẩn đất hoang,
dân lập đền thờ

Huyền thoại 2

Nhà văn gợi lại các huyền
thoại để lí giải về cái tên
của con sông Hương.

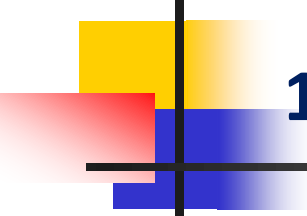

Huyền thoại 4

Ở ngoại ô thành Huế có một làng là
làng Thành Trung đã yêu quý con
sông, nên người dân đã nấu nước của
trăm loài hoa đổ xuống dòng sông
làm cho làn nước thơm tho mãi mãi.

- Lí giải tên gọi: Mượn huyền thoại để lí giải → khẳng định vẻ đẹp vĩnh hằng và danh thơm muôn thuở của con sông.

1. Sự kết hợp yếu tố tự sự và trữ tình trong tùy bút

1.2. Cái “tôi” của tác giả hiện hữu trong văn bản

DẤU ẤN CỦA HOÀNG PHỦ NGỌC TƯỜNG

- Một cái tôi với tình yêu quê hương xứ sở

Một cái “tôi” mê đắm và tài hoa.

Một cái “tôi” uyên bác, giàu tri thức về lịch sử, địa lý, văn hóa Huế.

- Một cái tôi có sự kết hợp hài hòa giữa cảm xúc và trí tuệ, chủ quan và khách quan.

→ Văn phong tao nhã, hướng nội, tinh tế và tài hoa

1. Sự kết hợp yếu tố tự sự và trữ tình trong tùy bút

Yếu tố tự sự

1.3. Sự đan xen kết hợp giữa yếu tố tự sự và trữ tình

+ Từ đây, như đã tìm đúng đường về, sông Hương vui tươi hẳn lên giữa những bãi xanh biếc của những vùng ngoại ô Kim Long, kéo một nét thẳng thực yên tâm theo hướng tây nam – đông bắc, phía đó, nơi cuối đường, nó đã nhìn thấy chiếc cầu trắng của thành phố in ngần trên nền trời, nhỏ nhắn như những vành trăng non. Giáp mặt thành phố ở cồn Giã Viên, sông Hương uốn một cánh cung rất nhẹ sang đến Cồn Hến; đường cong ấy làm cho dòng sông mềm hẳn đi, như một tiếng “vâng” không nói ra của tình yêu

1. Sự kết hợp yếu tố tự sự và trữ tình trong tùy bút

Yếu tố tự sự

1.3. Sự đan xen kết hợp giữa yếu tố tự sự và trữ tình

+ Tôi đã đến Lê-nin-grát, có lúc đứng nhìn sông Nê-va cuốn trôi những đám băng lô xô, nhấp nháy trăm màu dưới ánh sáng của mặt trời mùa xuân; mỗi phiến băng chở một con hải âu nghịch ngợm đứng co lên một chân, thích thú với chiếc thuyền xinh đẹp của chúng; và đoàn tàu tốc hành lạ lùng ấy với những hành khách tí hon của nó băng băng lướt trước cung điện Pê-téc-bua cũ để ra bể Ban-tích. Tôi vừa từ trong khói lửa miền qua Nam đến đây, lâu năm xa Huế, và chính Lê-nin-grát đã đánh thức trong tâm hồn tôi giấc mơ lộng lẫy của tuổi đại. Ôi, tôi muốn hoá làm một con chim nhỏ đứng co một chân trên con tàu thuỷ tinh để đi ra biển. Tôi cuống quýt vỗ tay, nhưng sông Nê-va đã chảy nhanh quá, không kịp cho lũ hải âu nói một điều gì với người bạn của chúng đang ngẩn ngơ trông theo. Hai nghìn năm trước, có một người Hy Lạp tên là Hê-ra-clít, đã khóc suốt đời vì những dòng sông trôi đi quá nhanh, thế vậy! Lúc ấy, tôi nhớ lại con sông Hương của tôi, chợt thấy quý điệu chảy lặng lờ của nó khi ngang qua thành phố...

1. Sự kết hợp yếu tố tự sự và trữ tình trong tùy bút

Yếu tố tự sự

1.3. Sự đan xen kết hợp giữa yếu tố tự sự và trữ tình

=> Yếu tố tự sự không chỉ vẽ lên trong tâm trí người đọc **thủy trình của sông Hương** khi chảy vào thành phố với những đường nét uốn lượn mềm mại, duyên dáng mà còn mang đến cho độc giả sự cảm nhận rất rõ về cảm giác thanh thản, bình yên của một dòng sông khi đã tìm thấy chính mình, tìm thấy tình yêu của mình khi về với một thành phố chỉ dành riêng cho nó sau rất nhiều gian truân, thử thách trên hành trình.

+ Yếu tố tự sự trong đoạn văn còn được thể hiện qua những **liên tưởng thú vị của tác giả** về sông Nê-va của Lê-nin-grát; để từ đó, tô đậm điệu chảy lặng lẽ, chậm rãi rất riêng của sông Hương.

1. Sự kết hợp yếu tố tự sự và trữ tình trong tùy bút

Yếu tố biểu cảm

1.3. Sự đan xen kết hợp giữa yếu tố tự sự và trữ tình

+ ... như đã tìm đúng đường về, sông Hương vui tươi hẳn lên giữa những biển bãi xanh biếc của những vùng ngoại ô Kim Long.

+ ... sông Hương uốn một cánh cung rất nhẹ sang đến Cồn Hến; đường cong ấy làm cho dòng sông mềm hẳn đi, như một tiếng “vâng” không nói ra của tình yêu.

+ Ôi, tôi muốn hoá làm một con chim nhỏ đứng co một chân trên con tàu thuỷ tinh để đi ra biển.

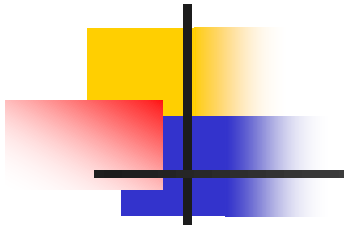
+ Lúc ấy, tôi nhớ lại con sông Hương của tôi, chợt thấy quý điệu chảy lặng lẽ của nó khi ngang qua thành phố... Đây là điệu slow tình cảm dành riêng cho Huế, có thể cảm nhận được bằng thị giác qua trăm nghìn ánh hoa đăng bồng bềnh vào những đêm hội rằm tháng Bảy từ điện Hòn Chén trôi về, qua Huế bỗng ngập ngừng như muốn đi muốn ở, chao nhẹ trên mặt nước như những ván vương của một nỗi lòng.

1. Sự kết hợp yếu tố tự sự và trữ tình trong tùy bút

Yếu tố biểu cảm

1.3. Sự đan xen kết hợp giữa yếu tố tự sự và trữ tình

=> Yếu tố trữ tình trong đoạn văn này vừa góp phần **khắc hoạ vẻ đẹp thơ mộng** của dòng Hương Giang (qua những liên tưởng độc đáo, lãng mạn: đường cong ấy làm cho dòng sông mềm hẳn đi, như một tiếng “vâng” không nói ra của tình yêu;...), **vừa trực tiếp thể hiện tình cảm của tác giả dành cho dòng sông** (ngạc nhiên, thích thú, tự hào khi phát hiện ra vẻ đẹp rất riêng của dòng sông ở đoạn này (đường nét uốn lượn tình tứ, điệu chảy lặng lẽ của dòng sông); **yêu thương, trù mến trong cách kiến giải cho điệu slow dành riêng cho Huế của dòng sông** (vì quá yêu thành phố, quá lưu luyến với người tình mong đợi trước khi chia xa).

2. Đặc điểm **NGÔN NGỮ VĂN HỌC** được thể hiện qua văn bản

NHIỆM VỤ

Nhóm _____

Lớp: _____

Phiếu học tập 2 Ai đã đặt tên cho dòng sông?

Xác định một số biện pháp tu từ trong văn bản

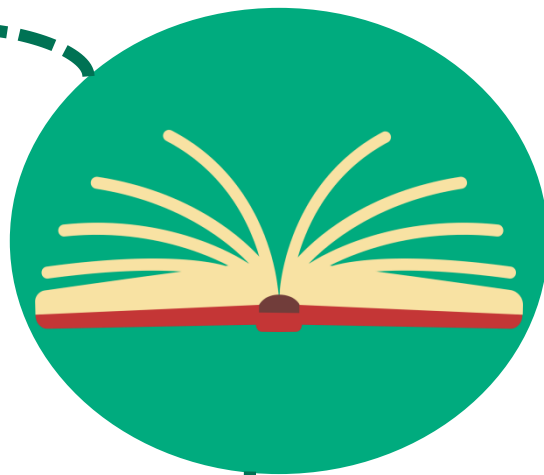
Nêu tác dụng

Hoàn thành phiếu học tập dưới đây để hoàn thành phần 2

2. Đặc điểm ngôn ngữ văn học được thể hiện qua văn bản

**So
sánh**

Nhân hóa

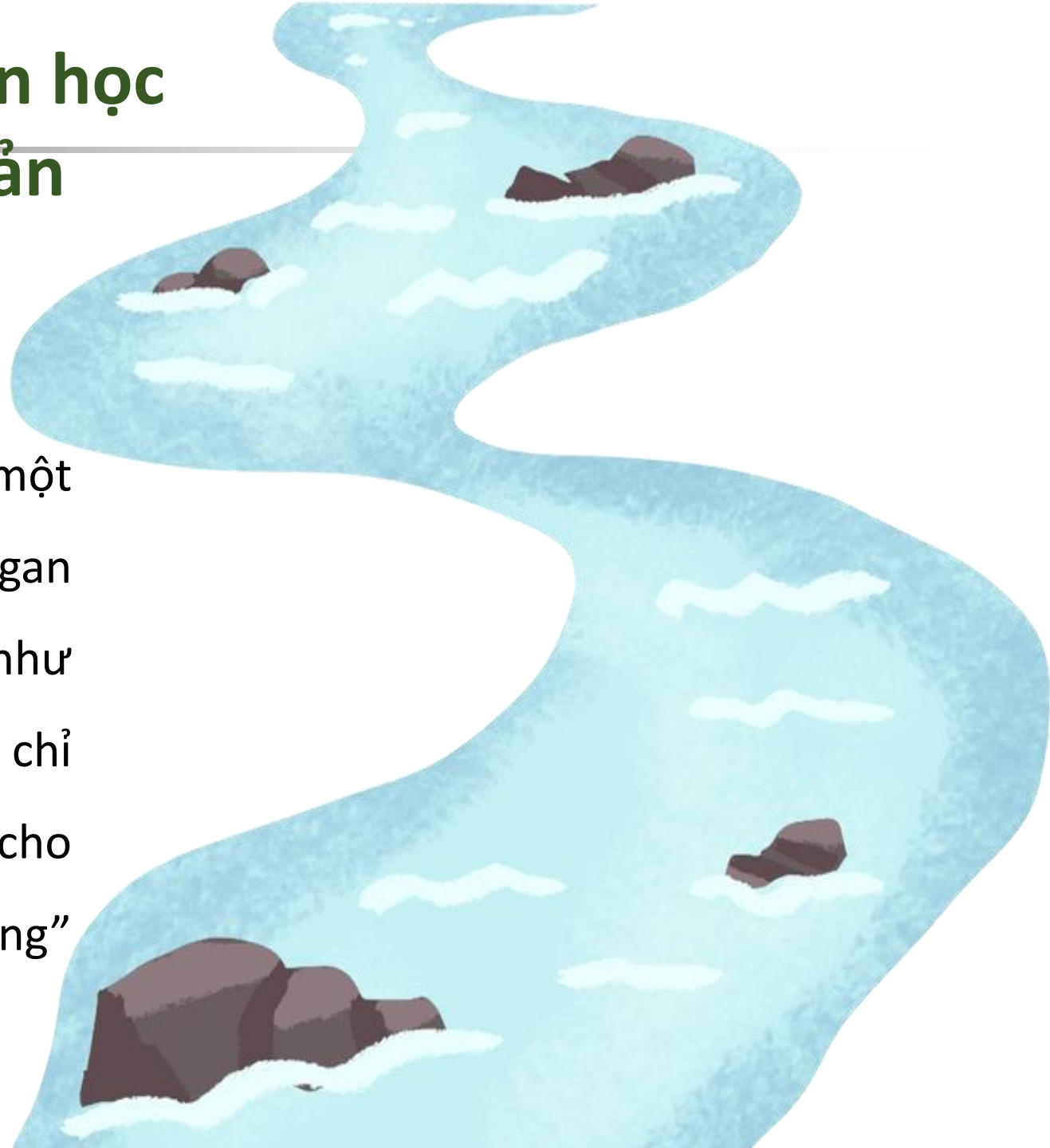
Ẩn dụ

2. Đặc điểm ngôn ngữ văn học được thể hiện qua văn bản

So sánh

Giữa lòng Trường Sơn, sông Hương đã sống một nửa cuộc đời của mình như một cô gái Di-gan phóng khoáng và man dại; dòng sông mềm như tấm lụa, với những chiếc thuyền xuôi ngược chỉ bé vừa bằng con thoi; đường cong ấy làm cho dòng sông mềm hẳn đi, như một tiếng “vâng” không nói ra của tình yêu;...

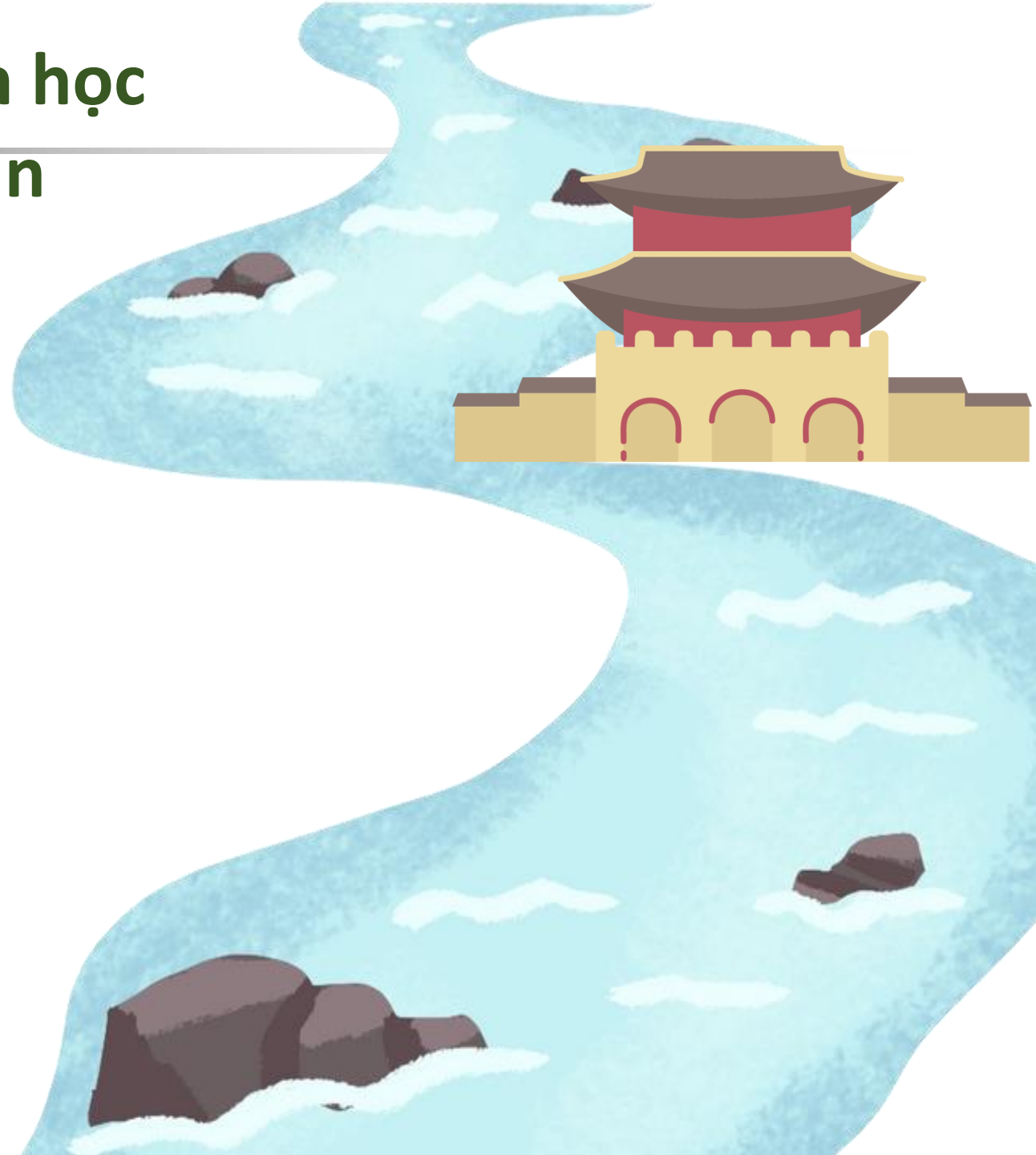

2. Đặc điểm ngôn ngữ văn học được thể hiện qua văn bản

Ẩn dụ

Sông Hương nhanh chóng mang một sắc đẹp dịu dàng và trí tuệ, trở thành người mẹ phù sa của một vùng văn hoá xứ sở; sông Hương là dòng sông của thời gian ngân vang, của sử thi viết giữa màu cỏ lá xanh biếc;...

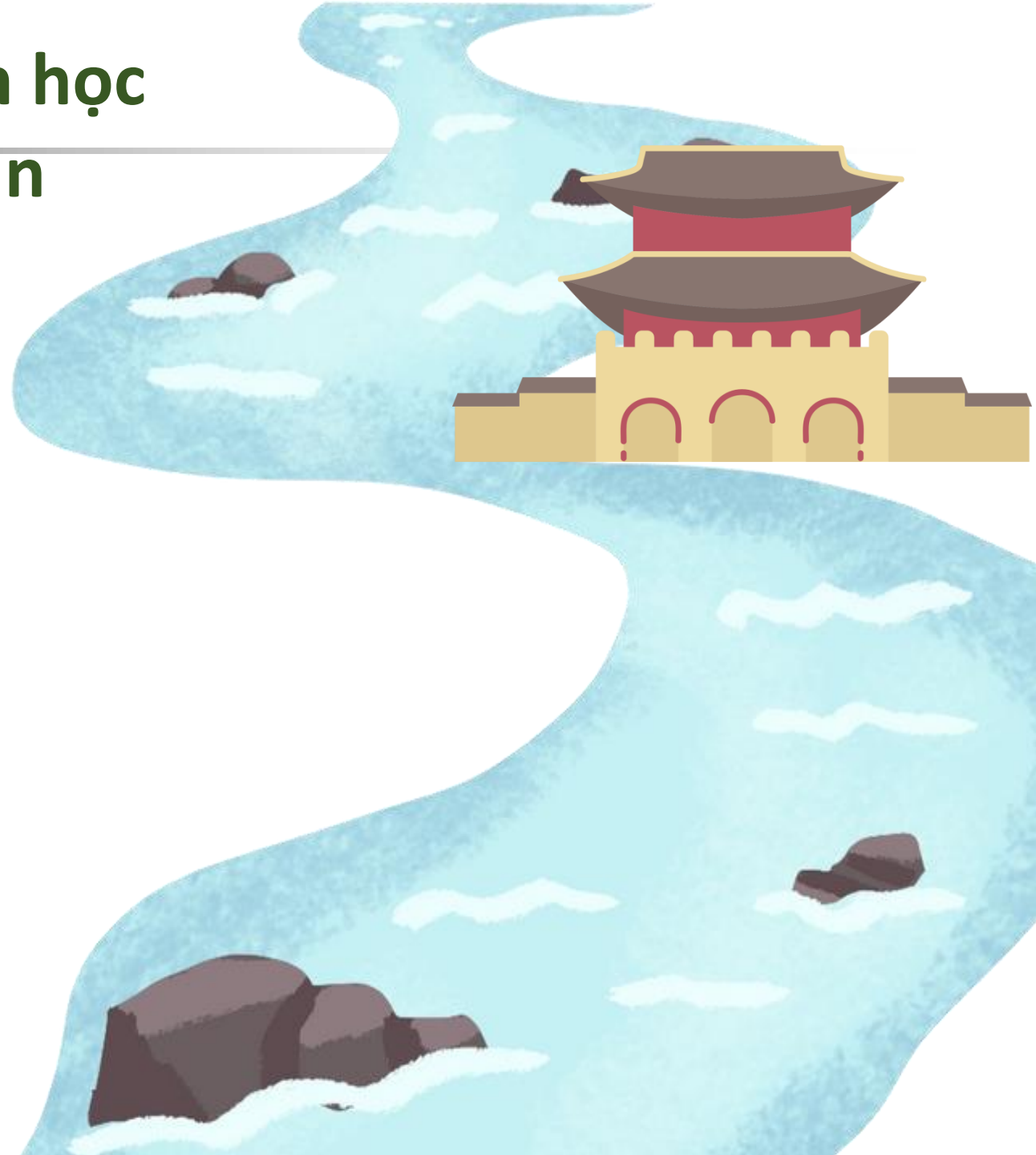

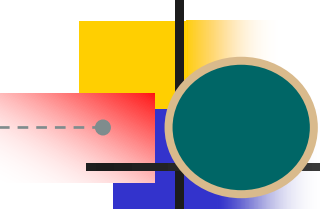

2. Đặc điểm ngôn ngữ văn học được thể hiện qua văn bản

Nhân hóa

Sông Hương vui tươi hẳn lên giữa những biển
bãi xanh biếc của vùng ngoại ô Kim Long, kéo
một nét thẳng thực yên tâm theo hướng tây
nam – đông bắc; và rồi, như sức nhớ lại một
điều gì chưa kịp nói, nó đột ngột đổi dòng, rẽ
ngoặt sang hướng đông tây để gặp lại thành
phố lần cuối ở góc thị trấn Bao Vinh xưa cổ...

TÁC DỤNG

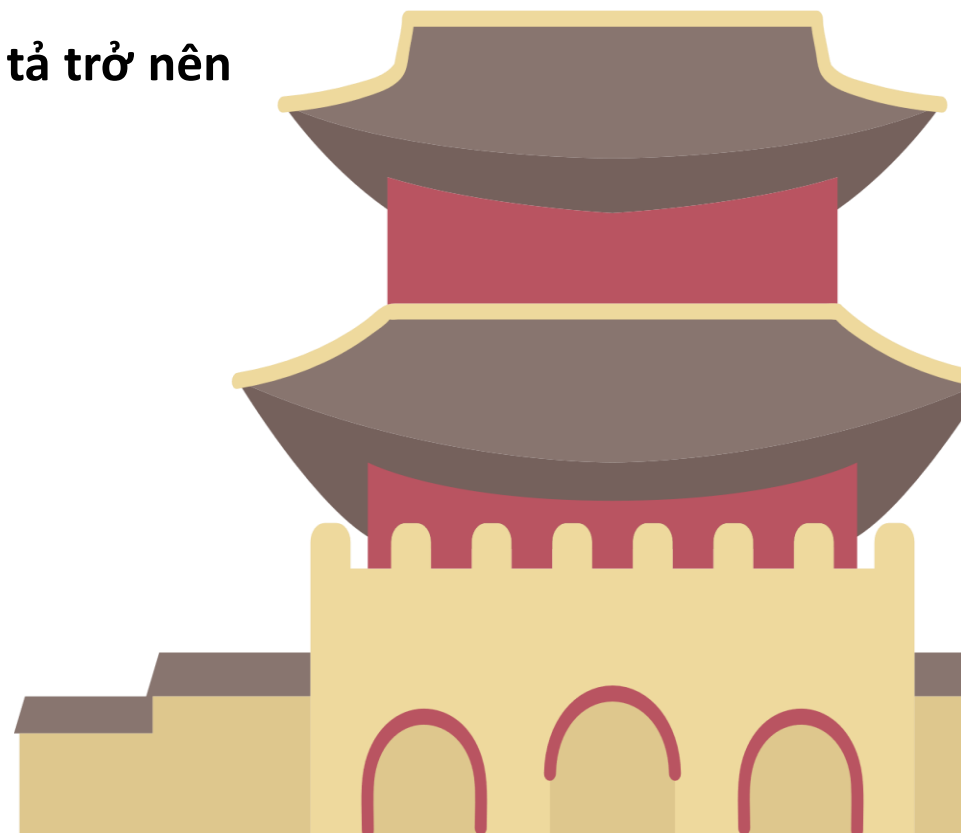

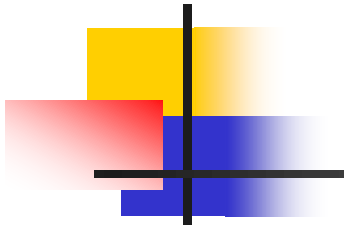
- Giàu sức biểu cảm (biểu lộ tình cảm, cảm xúc của tác giả dành cho sông Hương và xứ Huế)

- Tạo tính đa nghĩa và tính hình tượng cho VB (câu văn/ đoạn văn hàm chứa nhiều tầng ý nghĩa và làm cho hình tượng được miêu tả trở nên sinh động, gợi cảm bởi những liên tưởng bất ngờ, thú vị)

- Tạo nên được những rung động thẩm mỹ ở người đọc.

- Khẳng định sự tài hoa, độc đáo của tác giả

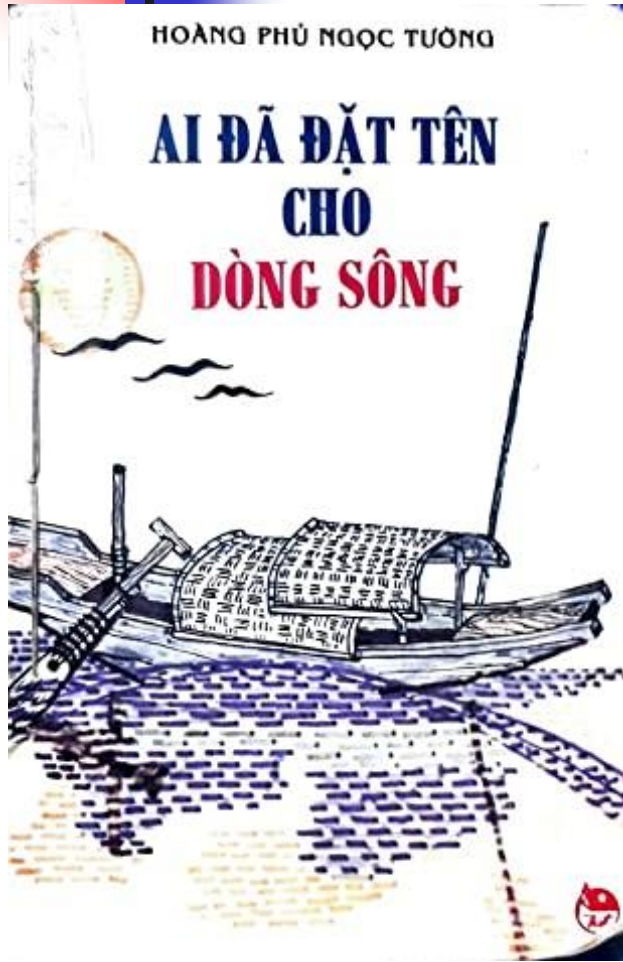

3. Ý NGHĨA và TÁC ĐỘNG của văn bản đối với người đọc

3. Ý nghĩa và tác động của văn bản đối với người đọc

Muốn có được những phát hiện về cảnh sắc thiên nhiên, vạn vật quanh mình, chúng ta - cần nuôi dưỡng một tình yêu tha thiết, mê đắm và hoà mình trọn vẹn với thiên nhiên để cảm nhận từng vẻ đẹp độc đáo của vạn vật.

Cần tiếp cận, khám phá vạn vật ở nhiều góc độ khác nhau để nhìn nhận đối tượng một cách toàn diện hơn.

Trong quá trình khám phá thiên nhiên, cần kết hợp với việc tìm hiểu tri thức về đối tượng để có điều kiện khám phá, phát hiện những khía cạnh độc đáo của thiên nhiên.

III. TỔNG KẾT

III. Tổng kết

1. Nội dung

- Thể hiện những phát hiện, khám phá sâu sắc và độc đáo về sông Hương; bộc lộ tình yêu tha thiết, sâu lắng và niềm tự hào lớn lao của nhà văn đối với dòng sông quê hương, với xứ Huế thân thương.

III. Tổng kết

2. Nghệ thuật

- Thể loại bút kí
- Văn phong tao nhã, hướng nội, tinh tế và tài hoa.
- Sức liên tưởng kì diệu, sự hiểu biết phong phú về kiến thức địa lý, lịch sử, văn hoá nghệ thuật và những trải nghiệm của bản thân
- Ngôn ngữ phong phú, giàu hình ảnh, giàu chất thơ, sử dụng nhiều phép tu từ như: *So sánh, nhân hoá, ẩn dụ, ...*
- Có sự kết hợp hài hoà cảm xúc, trí tuệ, chủ quan và khách quan. Chủ quan là sự trải nghiệm của bản thân. Khách quan là đối tượng miêu tả - dòng sông Hương.

IV. Luyện tập

Câu 1: Viết cảm nghĩ về một đoạn văn mà anh(chị) thấy đặc sắc nhất trong đoạn trích?

Câu 2: Điểm giống và khác nhau giữa hình tượng dòng sông Đà trong tùy bút của Nguyễn Tuân và dòng sông Hương trong tùy bút của Hoàng Phủ Ngọc Tường?

Câu 3. Dựa vào nội dung tìm hiểu về văn bản: Vẻ đẹp của Sông Đà từ các góc nhìn: Từ trên cao nhìn xuống, từ trong rừng đi ra, trong thơ ca và sáng tác

V. Vận dụng

Viết một lời giới thiệu hoặc vẽ một bức tranh ... về xứ Huế và sông Hương để quảng bá du lịch sau khi học xong bài kí?

Suy nghĩ và trao đổi với bạn bè.

Thank You

